

hmelj

 Celje - skladišče
D-Per

70/1983

1119830250, 1

COBISS

 Srečno
1983!

OSREDNJA KNJ. CELJE

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

GLASILO DELAVCEV SOZD »HMEZAD« ŽALEC - LETO XXXVII. - JANUAR 1983 - ŠTEVILKA 1

Z VELIKO ODGOVORNOSTJO IN POGUMOM V LETO 1983

Spet smo ob Novem letu. V času, ko v vseh okoljih pa tudi doma delamo obračune svojega dela odnosno, temeljit pregled uspehov in kritično presojo tudi morebitne neuspehe in napake. Zlasti slednje se pojavljajo tudi tam, kjer se dosegajo pomembni

uspehi in učinki in kjer se veliko dela. Brez dvoma je veliko večje zadovoljstvo, če lahko ugotovimo dobre rezultate, obilno letino, primeren dohodek itd. Kar slabe volje smo, če se nam je kakšna zadeva ponesrečila ali pa ni stekla tako, kakor smo si jo za-

mislili doma na kmetijah, v osebnem življenju, kakor tudi v OZD. Kolektivi v OZD Hmezada so v lanskem letu morali premagovati neprimerno večje težave kot prejšnja leta zaradi stabilizacijskih prizadevanj v naši družbi, pomanjkanja določenih surovin,

repromaterialov itd., ki so neobhodni za normalno proizvodnjo.

V okviru SOZD Hmezad smo lani dosegli izredno dobre rezultate na področju hmeljarske proizvodnje, zelenjave, v prireji mesa in mleka, predelave itd. Dobri proizvodni rezultati so doseženi v vseh ostalih dejavnostih Hmezada: industriji, predelavi, trgovini, gostinstvu in transportu. V slednjih se že poznajo določeni družbeni restriktivni ukrepi, vendar z naporji kolektivov uspešno premagujejo nastajajoče težave, ki bodo še trajale nekaj časa.

Naj se ponovno vrnem nazaj k primarni kmetijski proizvodnji. Marsikdo reče: »Lani je bila dobra letina, ker je bilo dovolj dežja ali sonca« itd. Pri tem se čestokrat pozablja na naše delo, na delo delavcev in strokovnjakov, ki delajo v direktni proizvodnji. Lahko mirno trdimo, da samo sonce in dež ne bi dala teh rezultatov, če ne bi bilo opravljenega ogromno strokovnega dela, prenašanja znanosti v konkretno delo in prakso. Lahko so tudi velike posledice v proizvodnji, če ni strokovnega dela in prizadevanja v smislu vključevanja le-tega v prakso.

V preteklem letu smo na področju investicijske politike nadaljevali z obnovo hmeljišč, sadovnjakov in drugimi investicijami. Vseh ni mogoče navesti, ker jih je veliko (skladišča, proizvodni objekti, ribniki itd.). Omenil bi samo dve in sicer smo lani začeli z izgradnjo regijske mlekarnice v Arji vasi. Dela na tem objektu uspešno potekajo in po predvidenem planu. Prihaja že tudi nova oprema. Nova mlekarna, ki bi naj pričela obratovati letos, bo velik in sodobno organiziran objekt za predelavo mleka, kar je že

(Nadaljevanje na 2. strani)

Uspešno,
zadovoljno in srečno
NOVO LETO 1983

vam želi
SOZD HMEZAD

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi skrajni čas, saj je delo v sedanjih mlekarneh zaradi zastarelosti objekta in opreme skoraj onemogočeno. Položen je bil tudi temeljni kamen za sirarno v Šmarju, vendar se tudi tu pojavljajo težave v zvezi s krediti oziroma obveznostmi banke, ki jih do tega objekta ima. Da bodo novi objekti za predelavo mleka uspešno delali, je naloga vseh proizvajalcev mleka, da proizvedejo in oddajo čim večje količine mleka. Zaradi tega bo potrebno tu več narediti v strokovnem in materialnem smislu na tem področju.

PERUTNINA ZALOG

Na referendumu 14. decembra za vključitev v SOZD Hmezad so glasovali 83,18 odstotno ZA.

Druga pomembna investicija, ki sicer po vrednosti daleč zaostaja za mlekarne, a je tudi pomembna za Hmezad, je nova zeljarna v Ilirski Bistrici. Tako smo tudi zaključili reproverigo proizvodnje in predelave zelja. Pridelati bo potrebno čim večje količine zelja v Ilirski Bistrici in v ostalih OZD Hmezada, ki se ukvarjajo s primarno kmetijsko proizvodnjo. Ker sem omenil Ilirsko Bistrico, potem bi rad poudaril, da se v tej OZD zadeve urejajo in da lahko v naslednjih letih pričakujemo hitrejši razvoj, zlasti na področju zasebnega kakor tudi družbenega kmetijstva.

Uspehi v preteklem letu, merjeni z doseganjem dohodka, čistega dohodka itd. so dokaj zadovoljivi, večja bodo morala biti prizadevanja za doseganje boljših fizičnih uspehov, kar ostaja ena izmed osnovnih gospodarskih nalog tudi v prihodnje.

V Hmezadu dosegamo dobre izvozne rezultate, če gledamo samo vrednostni obseg izvoza. Če izvoz primerjamo z doseženim celotnim prihodkom in tudi z dohodkom, niso uspehi najboljši. To pa nam nalaga že veliko nalogo. Tudi potrebe, ki jih imamo po deviznih sredstvih, nam narekujejo, da mora biti to ena izmed osnovnih nalog. Vsaka OZD, ki ima možnost, se mora vključiti v izvoz. Toda pri izvozu ne smemo pozabiti, da se ta prične pri proizvodnji. Mednarodni trg zahteva kvaliteto, kvaliteta pa zahteva trdo delo in natančnost v proizvodnji. Z jamranjem tujega

kupca ne bomo prepričali, da bo kupil slabše blago. Na področju izvoza ima celoten Hmezad velike naloge, posebno še DO Hmezad export-import.

V letu 1982 se je naša družina povečala. V sestav SOZD Hmezad se je povezala KZ Slovenska Bistrica, ki se je z veliko večino združenih kmetov odločila za Hmezad. Naša naloga je, da jim pomagamo pri njihovem razvoju, kar mora biti ena izmed stalnih nalog. Druga DO je Čebelarska zadruga Ljubljana iz Polhovega Gradca, ki se je tudi povezala z našo Čebelarsko zadrugo. Perutnina Zalog – od 14. decembra

JATA – se je odločila za povezavo s Hmezadom. Zaključena je reproveriga s področja perutninarstva – od proizvodnje brojlerjev, dan starih piščancev, valilnih jajc itd. Hmezad bo ostal eden izmed zelo pomembnih oskrbovalcev s perutninskim mesom v SR Sloveniji.

Na področju sovlaganja v drugih republikah smo v letošnjem letu vložili 45 milijonov din v Virovitico, tako bomo vsako leto (5 let) dobili 650 vagonov koruze. Razgovori še tečejo s PIK Vinokovci, PIK Kikinda in PPO Bačka Palanka. Na osnovi sovlaganja se moramo oskrbeti z 80 % potrebne koruze, kar je nad 35.000 ton. Vlagali bomo tudi za skupno proizvodnjo mesa in drugih proizvodov.

Podpisana je bila tudi pogodba z INA Kutina za dobavo mineralnih gnojil. Hmezad je v INA Kutina tretji največji odjemalec mineralnih gnojil iz SR Slovenije.

Odprte so še neke oblike sodelovanja v SAP Kosovo in SR Makedoniji, o čemer pa tečejo razgovori. Iz tega je razvidna široka aktivnost Hmezada na področju sodelovanja z ostalimi republikami v SFRJ. S tem tudi razvijamo in krepimo enotno jugoslovansko tržišče.

Hmezad se mora tudi intenzivno vključevati v mednarodne gospodarske tokove, pa ne samo s trgovanjem ali s kakšnimi drugimi kratkoročnimi posli. Hmezad se mora vključevati s sovlaganjem, kapitalom, znanjem in tehnologijo. Tako nadaljujemo

svojo aktivnost v Nigeriji in računamo, da bomo prihodnje leto pričeli z izgradnjo nekaterih objektov v sklopu dveh mešanih družb, ki so formirane. Tako bomo skoraj dveletno delo tudi financirali. Odpirajo se tudi možnosti še v nekaterih drugih afriških državah, na primer tudi v Iraku. Vsekakor je potrebno iskati razne oblike izvoza oziroma pridobivanja deviz.

Delati moramo tudi na zmanjšanju uvoza

Naloge, ki jih imamo v letu, v katerega ravnokar stopamo, so posebno pomembne in se jih bomo morali lotiti odgovorno. Več moramo proizvajati. Zemlja nam mora dati več vsega, od rastlinskih proizvodov do mesa in mleka. Izkoristiti moramo posamezne vire, ki niso dovolj izkoriščeni, med njimi je tudi zemlja. Na področju ribištva je dosežen velik razvoj. Vodno bogastvo, ki ga imamo, je potrebno izkoristiti sistematično in organizirano. Uvajati moramo nove programe za proizvodnjo, ki so pomembni tako z vidika oskrbe kakor dohodka. Zlasti moramo delati na izvoznih programih. Zato bo potrebno misliti in razmišljati, da ne bom zloben, tudi na večje izkoriščevanje teh potencialov. Za doseganje zastavljenih ciljev bo potrebno vložiti tudi v ostalih dejavnostih maksimalne napore.

Angažirati bomo morali nove strokovne in mlade sodelavce, ki bodo dobri strokovnjaki in delavci. Le tako bomo lahko napredovali.

Včasih prav na tem področju pridemo v navzkrižje. Doseženi uspehi so lahko samo izhodišče za nadaljnji razvoj. Ena izmed

najodgovornejših nalog je nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov na vseh nivojih. Boriti se moramo proti zaprtosti v posameznih okoljih in kvazi samoupravljanju, ki je lepo samo v besedičenju. Tudi delo družbenopolitičnih organizacij je potrebno živiti. Nalog je dovolj konkretno opredeljenih, posebno še v kongresnih dokumentih tako ZK, sindikata in mladine. Leto 1982 je bilo leto kongresov. Naloge, ki so bile sprejete na teh zborovanjih, so zelo obsežne in izredno važne in njihova realizacija izredno pomembna za naš razvoj. Zato jih moramo vključiti v naše vsakodnevno delo. Ogromno dolgoročni program razvoja agroindustrijske proizvodnje.

V Hmezadu smo se v preteklosti spoprijemali z marsikaterimi težavami in samoodrekanjem. Zato se bomo tudi teh nalog, ki pogojujejo naš lastni razvoj in hitrejši razvoj naše socialistične samoupravne skupnosti, z vso odgovornostjo lotili in jih bomo tudi uresničili. Imamo solidno osnovo in tudi lanske uspehi so čvrsto izhodišče za snovanje in gospodarjenje v letu 1983.

V imenu samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in vodstvenih delavcev SOZD Hmezad se za uspešno sodelovanje v letu 1982 zahvaljujem vsem članom kolektivov, združenim kmetom in ostalim sodelavcem Hmezada. Vsem in njihovim svojcem čestitam ob Novem letu z željo, da boste dosegli osebno srečo in uspešne poslovne uspehe.

Vlado GORIŠEK
Glavni direktor

Mlekarne pred dnevi

Lanskega novembra je predsednik slovenskih sindikatov tovariš Marjan Orožen obiskal Savinjsko dolino in tudi naš SOZD. Glavni direktor dipl. inž. Vlado Gorišek s sodelavci in predstavniki občinskega sveta sindikata je gosta seznanil s trenutnim utripom Hmezada

POSLOVANJE V DEVETIH MESECIH

Informacija o lanskem devetmesečnem poslovanju prikazuje fizični obseg pomembnejših proizvodov in storitev ter finančne pokazatelje uspešnosti v tem obdobju.

Gospodarska gibanja v devetmesečju kažejo, da se začrtane usmeritve ne uresničujejo povsem tako, kot so bile planirane.

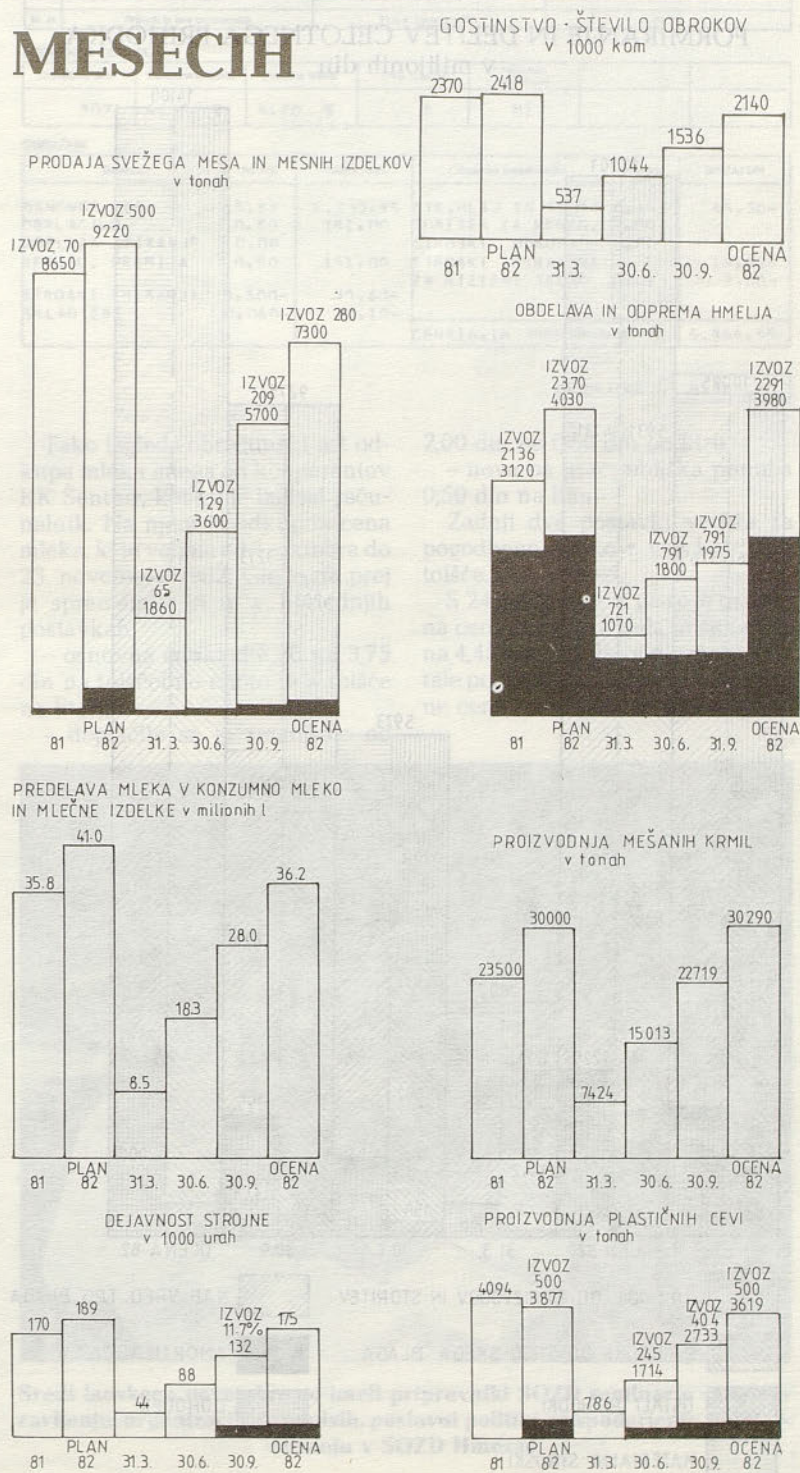
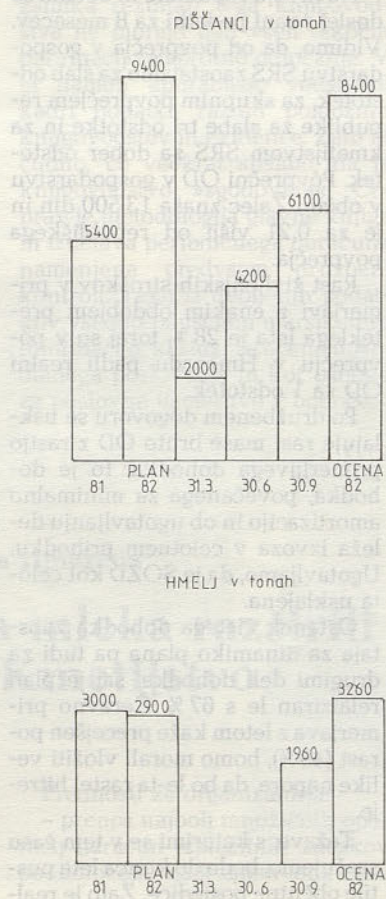
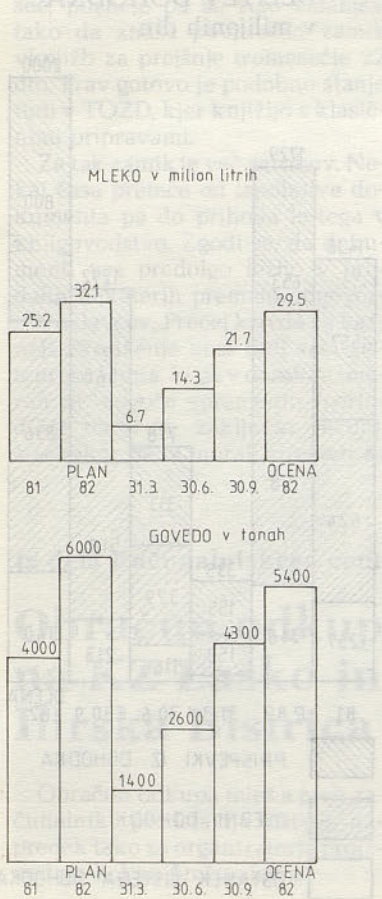
Negativni faktorji, ki vplivajo na zaostajanje pri uresničevanju plana in, ki so bili ugotovljeni ob polletju, se na področju kreditov in obresti, oskrbe z repromaterialom ter trgovskim blagom poglobljajo,

pa tudi na področju likvidnosti se stanje ne popravlja.

V takšnih okoliščinah smo v Hmezadu dosegli 65 % fizičnega obsega proizvodnje za trg, ob 68 % izrabi delovnega časa, kar pa ob nezaključeni proizvodnji ne pomeni v globalu padca produktivnosti, ne pomeni pa tudi ne presejanja planiranih veličin.

V primerjavi z istim obdobjem leta 1981, smo obseg proizvodnje povečali za 6 % ob povečanju števila za 3 %. Ob nedoseganju plana pa vendar ugotavljamo boljše stanje kot v letu 1981.

URESNIČEVANJE FIZIČNEGA OBSEGA POSLOVANJA:

Obseg proizvodnje in storitev je omogočil naslednje finančne rezultate v milijonih din:

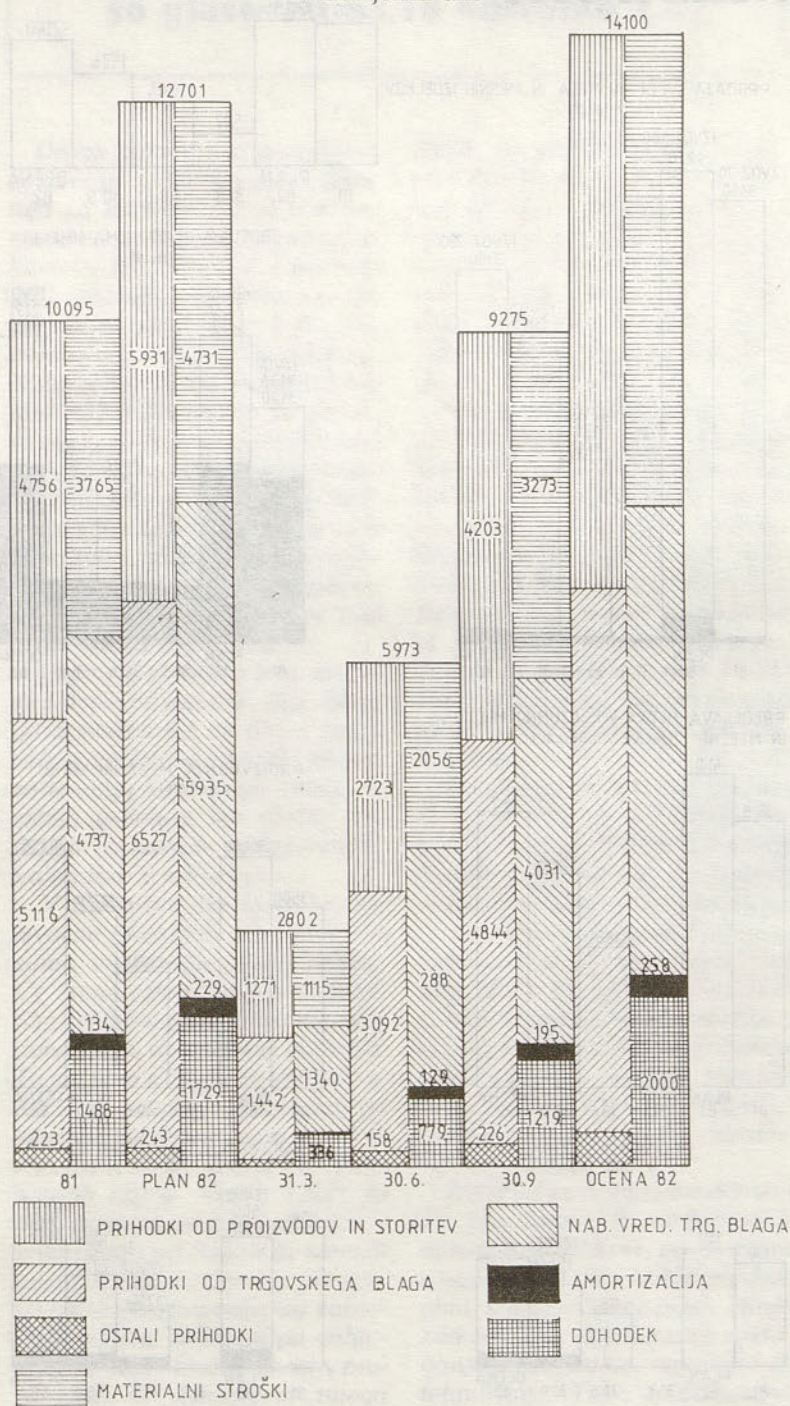
Elementi	P 82	R 81	R 82	Ind.	
				P 82	R 81
Celotni dohodek	12.701	7.445	9.275	73	125
Porabljena sredstva	10.729	6.495	7.983	72	123
Od tega amortizacija	229	100	195	87	195
Družbeni proizvod	1.958	1.051	1.487	76	141
Dohodek Obveznosti iz dohodka	1.729	951	1.292	75	136
Čisti dohodek	654	405	561	86	139
Osebnih dohodki	1.075	546	731	68	134
Ostane čistega dohodka	758	394	518	68	132
	317	152	213	67	140

Celotni prihodek in porabljena sredstva se gibljeta v željeni smeri, saj se kljub visokemu porastu amortizacije porabljenih sredstev gibljejo počasneje kot celotni pri-

hodek, kar omogoča ugodno rast ekonomičnosti.

Smotrno trošenje sredstev in dela, pa tudi usmerjanje porast cen so omogočili hitrejšo rast do-

FORMIRANJE IN DELITEV CELOTNEGA PRIHODKA v milijonih din

hodka, ki je v dinamiki plana in 36 % večji kot v lanskem obdobju.

Še vedno hitreje rastejo obveznosti iz dohodka, ki nam zmanjšujejo čisti dohodek.

Gibanje čistega dohodka, katerega smo uresničili 68 % in ki je 34 % večji kot v lanskem letu, ob upoštevanju družbenega dogovora, omogoča realizacijo plana osebnih do-

hodkov 68 % in 32 % povečanje v primerjavi z letom 1981.

Porast števila delavcev je vplival na zaostajanje povprečnih mesečnih neto osebnih dohodkov za rastočo maso osebnih dohodkov za 5 indeksnih poenov, s tem pa tudi zaostajanje za povprečjem v republiki in občini.

Povprečni neto OD na delavca so naslednji:

DO	Ø 81	R I.-IX. 81	R I.-IX. 82	%		Odstopanje od povprečja
				IX.-82	IX.-81	
KK Žalec	13.001	11.174	14.399	111	129	+ 7,7
KK Šmarje	9.417	9.236	11.411	121	124	- 14,7
KIB	9.420	9.181	11.710	124	128	- 12,4
KZ Drava	10.826	10.504	13.699	127	130	+ 2,4
Mirosan	13.256	11.298	14.016	106	124	+ 4,8
Vrtnarstvo	10.704	8.714	11.610	108	133	+ 13,2
KZSD	13.398	12.212	15.793	118	129	+ 18,1
KZ Slov. Bistrica	10.563	-	-	-	-	+ 1,7
CMI	9.515	9.297	12.123	127	130	- 9,4
CM	10.841	10.404	12.965	120	125	- 3,1
EI	12.350	11.392	14.032	114	123	+ 4,9
ST	11.599	11.354	13.957	120	123	+ 4,4
MI	12.819	-	-	-	-	-
GT	9.766	9.302	12.086	124	130	- 9,6
NT	13.508	12.808	14.926	111	117	+ 11,6
DSSS	14.104	13.933	16.765	119	120	+ 25,3
IB	11.808	11.489	14.159	120	123	+ 5,9
SKUPAJ	11.325	10.532	13.376	118	127	100,0

Povprečje SRS	13.757	127,5	+ 2,9
Negospodarstvo SRS	15.290	128,9	+ 14,3
Gospodarstvo SRS	13.472	127,2	+ 0,7
Kmetijstvo SRS	13.548	125,8	+ 1,3
Gospodarstvo občine Žalec	13.500		+ 0,9

Na nivoju republike in občine so doslej znani podatki za 8 mesecev. Vidimo, da od povprečja v gospodarstvu SRS zaostajamo za slab odstotek, za skupnim povprečjem republike za slabe tri odstotke in za kmetijstvom SRS za dober odstotek. Povprečni OD v gospodarstvu v občini Žalec znaša 13.500 din in je za 0,21 višji od republiškega povprečja.

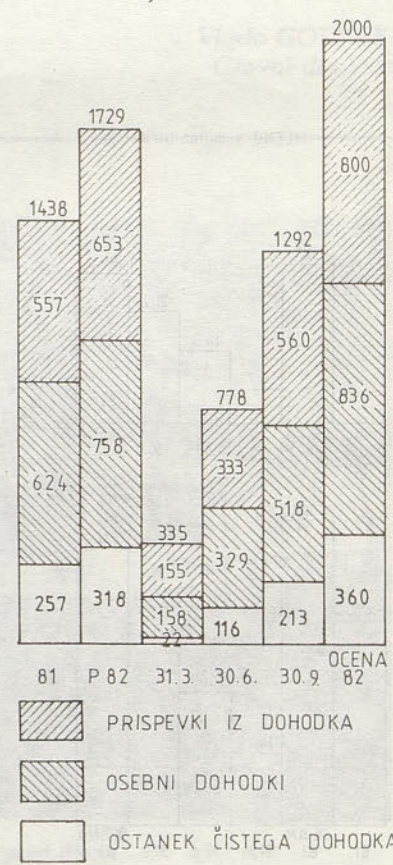
Rast življenjskih stroškov v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je 28 %, torej so v povprečju v Hmezadu padli realni OD za 1 odstotek.

Po družbenem dogovoru se usklajuje rast mase bruto OD z rastjo primerljivega dohodka, to je dohodka, povečanega za minimalno amortizacijo in ob ugotavljanju deleža izvoza v celotnem prihodu. Ugotavljamo, da je SOZD kot celota usklajena.

Ostane čistega dohodka zaostaja za dinamiko plana pa tudi za drugimi deli dohodka, saj je plan relativno nižji s 67 %. Čeravno primerjava z letom kaže precejšen porast (40 %), bomo morali vložiti velike napore, da bo le-ta raste hitreje.

Težave, s katerimi se v tem času srečujemo, bodo do konca leta pustile občutne posledice. Zato je real-

DELITEV DOHODKA v milijonih din

no pričakovati, da bo fizični obseg realiziran pod nivojem plana in da bo večji kot v preteklem letu le za 7%. Pričakujemo, da porast zaposlenosti ne bo dosežen v višini plana, kar bo ugodno vplivalo na dvig produktivnosti.

Finančni pokazatelji bodo v pričakovanju do konca leta izražali dosednji trend rasti, ki bo po elementih sicer količinsko večji, a v razmerjih se ne bo bistveno spremenil.

Predvidene rezultate bo možno

doseči ob pogojih, da bomo zlasti vložili vse napore za čim večji obseg proizvodnje in izvoza; skrajno smotrno trošili proizvodna sredstva in da se bomo skrajno gospodarno obnašali pri vlaganju sredstev, kjer mora prevladati skupni interes.

S tem si odpiramo možnosti za ugoden štart za gospodarjenje v prihodnjem letu, ko bodo pogoji gospodarjenja še težji.

D. M.

Ali se na osnovi podatkov glavne knjige lahko hitro poslovno odločamo?

Na Hmezadovem računalniku vodi glavno knjigo (= finančno knjigovodstvo) 30 TOZD oziroma DSSS. Ni zanimivo samo, da so imele te organizacije v času od 1. 7.

do 30. 9. 1982 skupaj 123.648 podatkov, ki jih je bilo treba vknjižiti, ampak predvsem, kdaj so ti podatki nastali in kdaj so jih poknjižili.

Računalniška analiza je pokazala naslednje podatke po mesecih:

Mesec	Število podatkov	%	Število vknjižb	%
prejšnji meseci	4.496	4	-	-
julij	34.533	28	90	-
avgust	37.652	30	29.923	24
september	46.967	38	53.797	44
oktober	-	-	39.838	32
SKUPAJ	123.648	100	123.648	100

Vidimo, da traja zamik vknjižbe od nastanka poslovnega dogodka v začetku tromesečja več kot en mesec, pozneje pa se zelo zmanjša, tako da znaša povprečen zamik vknjižb za prejšnje tromesečje 22 dni. Prav gotovo je podobno stanje tudi v TOZD, kjer knjižijo s klasičnimi pripravami.

Za tak zamik je več vzrokov. Nekaj časa preteče od izpolnitve dokumenta pa do prihoda le-tega v knjigovodstvo. Zgodi se, da dokumenti vse predolgo ležijo v predalih nekaterih premalo odgovornih delavcev. Precej krivde za kasnejše knjiženje nosi tudi sam sistem obračuna, ki ga v danih razmerah ni mogoče spremeniti (periodični obračun, zaključni račun). Vsekakor pa bi morali stremeti za

čim večjo ažurnostjo podatkov tudi v glavni knjigi.)

Razumljivo je, da zaradi takega zamika rezultati tega knjigovodstva ne morejo dati vseh tekočih informacij za sprotno odločanje. V ta namen uporabljajo vodstveni kadri podatke raznih pomožnih knjigovodstev in evidence. Zato ni čudno, če večkrat slišimo, da je knjigovodstvo »zgodovina«. Čeprav je metodologija glavne knjige in izdelava periodičnega obračuna namenjena predvsem družbeni kontroli. Tako iz dobljenih podatkov vseeno izluščimo marsikatero informacijo, ki služi za oceno dosedanjega poslovanja in kot osnovo za poslovne usmeritve v bodoče.

T. G.

Iz dela Računalniškega centra Hmezada

Obračun odkupa mleka razširili na KZ Laško in Kmetijstvo Ilirska Bistrica

Obračun odkupa mleka prek računalnika predstavlja bistven napredek tako za organizatorja proizvodnje kot za proizvajalca.

Prednosti za organizatorja: - prenos najbolj množičnih operacij (izračun izplačilnih zneskov po določeni kalkulaciji odkupne

cene, pisanje pregledov obračuna na računalnik;

- neposredna računalniška vknjižba odkupnih zneskov na hranilne vloge in izpis nalogov za vpis v hranilno knjižico;

- shranjevanje podatkov o odkupu mleka in izdelava raznih kumulativnih ter drugih pregledov za analizo odkupa;

Prednosti za proizvajalca: - nazoren prikaz obračuna na obračunskem listu z navedbo vseh kalkulativnih postavk odkupne cene.

Z vključitvijo KZ Laško in Kmetijstva Ilirska Bistrica obračunava Računalniški center Hmezada odkup mleka za območja osmih občin:

- Žalec,

- Celje,
- Šmarje,
- Šentjur,
- Laško,
- Slovenske Konjice,
- Slovenska Bistrica in
- Ilirska Bistrica.

V obračun je vključeno skupaj prek 5.000 proizvajalcev, ki so prodali oktobra kar 2.350.000 litrov mleka. Največ mleka prodajo proizvajalci iz območja KK Šmarje, sledi KZ Savinjska dolina. Ti dve organizaciji proizvedeta skoraj polovico zgoraj navedene količine mleka. Najmanj mleka prodajo proizvajalci iz občin Laško ter Celje. To pa pomeni, da morajo večino mleka za celjske potrošnike proizvesti v okoliških občinah.

T. G.

Organizacija: KK ŠENTJUR, TOK KOOPERACIJA ŠENTJUR

Zbirališča: 315010 CRNOLICA STRAN

OBRAČUN ODKUPA MLEKA

ZA MESEC 10.82

6 ARZENSEK ALOJZ	CRNOLICA 27	63230 ŠENTJUR
M. št.	Primek in ime proizvajalca	Kraj in hišna številka
		Pošta

PODATKI O ODKUPU

Odkupljeno litrov	Obracunana količina	Merjena količina	Vrsta kontrole	Higienska opreznost
307	4,18 %	4,20 %	B	NE

OBRAČUN

Besedilo	Na liter	SKUPAJ DIN	Besedilo (nadaevanje)	Na liter	SKUPAJ DIN
OSNOVNA CENA	15,68	4.733,85	STR. HLAJ IN AMORT	0,15-	45,30-
DOPLAČILO	0,50	151,00	ODRITOK ZA NEHTG.	0,00	
DOPL. ZA ZBIRANJE	0,00		STROŠKI ODKUPA	0,00	
REPIJAL. PREMIJA	0,50	151,00	STROŠKI OBRACUNA		
STROŠKI ZBIRANJA	0,300-	90,60-	ZA RIZIČNI SKLAD	0,01-	3,00-
SKLAD ZPS	0,060-	18,10-			
			CENA 16,16	SKUPAJ OBRACUNSKI LIST	4.864,85

ZA IZPLAČILO 4.864,85

Tako izgleda obračunski list odkupa mleka enega od kooperantov KK Šentjur, kot ga je izpisal računalnik. Na njem je odkupna cena mleka, ki je veljala od 1. oktobra do 23. novembra 1982. Glede na prejeto spremembo cene v naslednjih postavkah:

- osnovna cena od 3,20 na 3,75 din na toličobno enoto (= % toličbe na liter),

- doplačilo se je zmanjšalo od

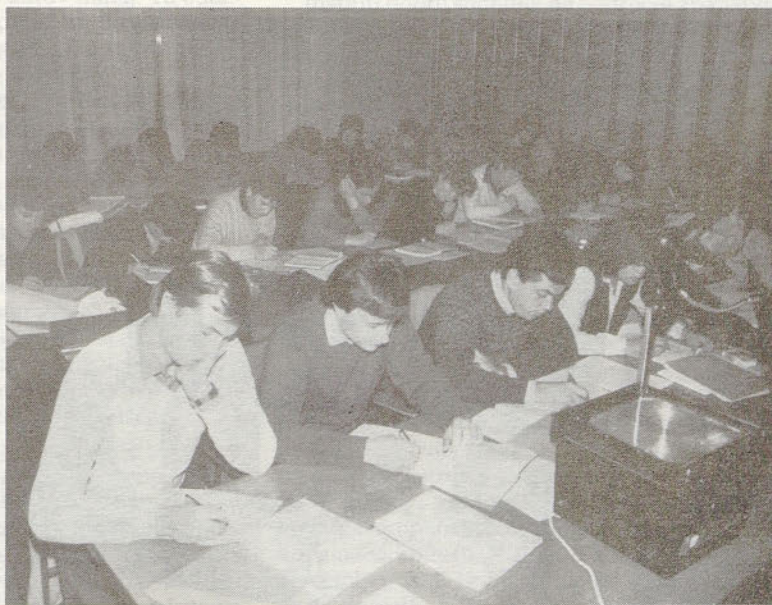
2,00 din na 0,50 din po litru,

- nova pa je republiška premija 0,50 din na liter.

Zadnji dve postavki veljata za pogodbeno mleko z več kot 3,2 % toličbe.

S 24. novembrom pa se je osnovna cena zopet povišala in sicer kar na 4,45 din na toličobno enoto. Ostale postavke iz kalkulacije odkupne cene pa se niso spremenile.

TC

Sredi lanskega novembra so imeli pripravniki SOZD seminar o samoupravljanju, organizaciji, predpisih, poslovni politiki, gospodarjenju in informiranju v SOZD Hmezad

KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA

Strokovni sodelavci skupnih služb SOZD Hmezad smo v mesecu oktobru in novembru 1982 nekajkrat obiskali našo DO Kmetijstvo Ilirsko Bistrico.

Posebna naloga je bila realizacija programa za BRKINE (prizadetost po žledu v letu 1980), ki vključuje sanacijo 10 kmetij in razne pospeševalne aktivnosti.

V novem hlevu Matevža Velikanje v Podstenju pri Ilirski Bistrici

Namen našega obiska je bil predvsem v tem, da pospešimo realizacijo nekaterih razvojnih in proizvodnih nalog kmetijstva v tej DO.

Navedli bomo le nekatere glavne investicije, ki so vključene v ta program:

- gradnja treh novih hlevov za po 30 glav živine,

Pašniki na Goljaku oživljajo. Kmetijstvo Ilirsko Bistrica je že naročilo načrte in na okrog 500 ha pašnikov, tako napovedujejo, bo spomladi na paši nad 500 govedi. Veliko pašnikov bodo ogradili in naredili tudi čredinke. Foto: Vojko Čeligoj

- gradnja treh novih hlevov za po 15 glav živine,
- gradnja enega hleva za 20 glav živine in
- adaptacija štirih hlevov za po 15-20 glav živine;
- 50 % sofinanciranje;
- nabava semen krmnih rastlin za 150 ha;
- nabava umetnih gnojil za pridelovanje krme na 180 ha njiv in 420 ha travnikov;
- pospešena pridelava koruze 20 ha in
- nabava kmetijske mehanizacije za linijo proizvodnje silažne koruze in žitaric.

Tako še več drugih razvojnih in pospeševalnih aktivnosti

Vrednost celotnega programa za sanacijo Brkinov znaša nad 4 mili-

jarde starih din. Od te vrednosti je nad 1 milijardo st. din solidarnostnih oz. nepovratnih sredstev. Ostalo razliko 3 milijarde st. din pa zagotavlja v obliki kreditov naša hranilno kreditna služba, kmetijska živilska raziskovalna skupnost in lastna sredstva kmetov.

Enega izmed kmetov, ki je že zgradil novi hlev za 20 glav živine (proizvodna usmeritev je prireja mleka in pitanje goved), smo obiskali tudi skupaj z našim urednikom. Predstavljamo vam Velikanje Matevža in Marijo, Podstenje pri Ilirski Bistrici.

Njuna kmetija je ena izmed zelo naprednih, vendar sta morala nujno graditi novi hlev, ker v starem hlevu ne moreta rediti toliko živine, kot bi jih lahko imela glede na velikost posestva - 12 ha obdelo-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Kmetijstvo Ilirsko Bistrica je zgradilo veliko in moderno zeljarno, ki pa lani jeseni ni naplnila vseh silosov z zeljem. Posnetek kaže star način obtežitve naribanega zelja v silosih s sodi

Nov način obtežitve zelja z gumijastimi blazinami napolnjenimi z vodo

(Nadaljevanje s 6. strani)

valne zemlje in gozd. Sedaj imata v starem hlevu 7 krav molznic sivo rjave pasme in 2 junici. Imata kompletno linijo za spravilo krme, pa še linijo za spravilo silažne koruze. Gradila bosta tudi nov koritasti silos in gnojnično jamo z depojem za hlevski gnoj. Zgradila sta si tudi cisterno za lastno oskrbo z vodo s kapaciteto 75 m³.

Hlev sta pričela graditi pred 3 leti s predračunsko vrednostjo 100 milijonov st. din. Za gradnjo hleva

imata kreditnih sredstev 50 milijonov st. din, od tega od naše HKS 20 milijonov st. din. Do sedaj sta vložila v gradnjo hleva že nad 200 milijonov st. din, pri čemer je lastna udeležba v materialu, delu in denarju pomembna postavka.

Na koncu še ugotovitev, da je pripravljenost kmetov za razvoj in pospeševanje kmetijstva na tem področju velika in da bo morala biti naša pomoč pomembna tudi v prihodnjem obdobju.

Ivan Glušič

Kljub nagajivi jeseni je dolina skrbno in vzorno obdelana pa tudi pšenica je lepo vzkllila

IZVIRNI GREHI NAŠEGA KMETIJSTVA

Ko je Adam nasedel čarom rajskega jabolka, je bil za vedno pregnan. To je prvi »zgodovinsko« priznani greh človeka. Ko nam je lani v Jugoslaviji propadlo na tisoče ton jabolka, to ni bil greh, ampak objektivna posledica strašansko dobre letine nasploh. Obrodila niso namreč samo jabolka, ampak tudi drugi slastni sadeži našega kmetijstva, razen nekaterih izjem, kar pa je čisti slučaj.

Ker je statistika vendarle tu in tam dobrohotno potrebna, naj vas spomnim na podatek, da je bila lanska letina ena tistih, ki se pojavljajo vsakih sto let. Tako pravijo nekateri strokovnjaki in kar jim verjeti, še posebej, če se ozremo kar za nekaj let nazaj in vidimo, da je lanska letina presenetila celo največje kmetijske optimiste, pesimisti pa so pobrali šila in kopita.

O tem, koliko so te radodarne katastrofe krivi ti ali oni, se mnenja še razhajajo: ali so to vsi tisti, ki se ukvarjajo s kmetijstvom v ozkem političnem pomenu, vključno s sistemskimi ukrepi (v tem primeru bi naša agrarna politika zaslužila slavo), ali pa ostala manjšina, ki se s tem delom ukvarja na konkretnih poljih, ozko strokovno (tu slavo ne bo potreben, ker bi lah-

ko pridelali še več, kot bomo videli iz nadaljevanja). Čeprav razmere niso najbolj naklonjene iskanju konkretnih krivcev, pa bi bila delitev odgovornosti tudi malce krivična. Toda glede na to, da je lanska izjemno kmetijsko leto, bi se sila preneglili v samozadovoljnem precejšanju uspehov, še posebej če upoštevamo zlobne pripombe tistih, ki pravijo, da lahko za lansko letino obtožimo mater naravo. Toda, to je že čista zloba in škodovželnost!

Seveda pa bi bili prav vsi zadovoljni, ko bi bili lanski kmetijski uspehi dolgoročnejšega značaja; v tem primeru bi kaj hitro propadle pobude vseh tistih, ki se danes z vsemi štirimi zavzemajo za uvedbo bonov za hrano – čisto slučajno so najbolj glasni tisti, ki so v zadnjih letih v kmetijstvu vse prepuščali stoletnim slučajem in radodarnosti matere narave. Bolj konkretno jih ne gre imenovati, ker to baje nikamor ne pelje in v teh časih bomo pač prav vsi solidarno požrli – poleg drugih ukrepov ZIS – še bone za hrano, če se bo tako izkazalo.

Seveda vas zdaj že zanima, zakaj boni, zakaj ne raje bolj organizirana preskrba, če pa je letina tako bo-

žanska?! Delni odgovor takoj sledi: letina je res nad pričakovanji, ampak v glavnem gre za koruzo, jabolka in grozdje, s čimer pa se ljubi potrošniki (občani) ne bi kar tako sprijaznili, ker zahtevajo še kakšen zrezek, mleko in mlečne izdelke in kdo bi še vedel kakšno hrano vse si izmišljajo. To pa zato, ker smo se v zadnjih dvajsetih letih krepko razvabili in danes poje vsak Jugoslovčan (gledano skozi prizmo statističnega povprečja) na leto 70 kilogramov mesa, kar je skorajda svetovni rekord. Torej smo Jugoslavo- ni med homo sapiensi še najbolj zakletih mesojedci. Tega si v trenutnih razmerah, ki bodo trajale malo dlje, ne moremo več privoščiti.

Drugi delni razlog, ki daje približen odgovor na vprašanje, »zakaj boni za hrano« (prosim vas, da vse oblike potrošniške mrzlice zamenjate vsaj za trenutek!) je v tem, da nam v zadnjih dvajsetih letih niti enkrat uspelo uresničiti srednjeročnih kmetijskih načrtov – torej plačujemo grehe za nazaj. Pardon, zaradi natančnosti povejmo, da smo plan kmetijstva uresnili v letih 1957–1961!

Tretji delni razlog tiči v podatku, da mora kmetijstvo tudi izvažati, celo še več naj bi izvažalo, ker si le tako lahko po načelu »uvoz za izvoz« priskrbi prepotrebne devize. Če namreč ne bo deviz, ne bo mineralnih gnojil, zaščitnih sredstev, rezervnih delov, veterinarskih preparatov, močnih krmil: vsega tistega torej, kar naj pripomore k boljšemu uresničevanju kmetijskih srednjeročnih planov. Res je, da gre iskati notranje rezerve tudi v kmetijstvu, bolj umno gospodariti, varčevati in se stabilizirati. Vedno pa ne gre! In ne boste verjeli, je pa čista resnica, da ponekod predlagajo, da naj bi namesto traktorjev orali konji (oh, ta zlata stara leta), in da bi naša živina gor rasla ob domači travi in kakšnem priboljšku domače koruze. S tem bi se namreč znebili zoprnih zadreg pri oskrbi kmetijske mehanizacije z rezervnimi deli, nekaj bi privarčevali pri nafti in plinskem olju, ne bi si več belili glav, kako do deviz za močna krmila (razvajeno govedo drugače noče priraščati in pridobivati teže.) Na vso srečo pa vsi vendarle ne mislijo tako, še posebej tisti ne, ki vedo za podatek, da smo imeli slabo letino krompirja in sončnic (iz njih delamo tudi jedilno olje), ker smo varčevali z uvoznimi zaščitnimi sredstvi, pa so se rastlinske bolezni in škodljivci prav nesramno obnašali.

Še vedno – pravite – ne veste, zakaj naj bi uvedli bone za hrano?! Nič hudega, jaz namreč ne vem, zakaj imamo bone za bencin! Da to nima zveze s kmetijstvom? O, pač. Lani smo pridelali v Jugoslaviji skoraj 11 milijonov ton koruze – še en svetovni rekord. Za domače potrebe bi zadostovalo, če bi odkupili 3,5 milijonov ton zlatega zrnja, in če bi odkupili še pol milijona ton več in jih izvozili, bi lahko takoj kupili milijon ton nafte in se rešili bencinskih bonov. Ker pa že po stari navadi ni bilo pravočasno

bančnih kreditov za odkup pridelka, ker je tu in tam zatajila mehanizacija in ker je – navsezadnje – bil pridelek rekorden, vam ta trenutek ne morem objektivno raportirati o odkupu koruze. Iz različnih sredstev informiranja pa prihajajo tudi dokazi različne vesti. Odkup katastrofalen, Odkup in spravilo koruze tečeta prepočasi, Bomo koruzo zopet uvažali? itd., Ampak, precej koruznega pridelka imajo kmetje še doma od predlanske, tudi kar obilne letine. In tudi prej je bil odkup pod planom naših potreb, ker so se pridelovalci zaklinjali, da je odkupna cena prenizka, in da čakajo boljše čase...

Tudi lanska letina pšenice je bila lepa. Nismo sicer pridelali načrtovanih količin (šest milijonov ton), ampak le 5,5 milijona ton. Po zatrdjevanju pa smo odkupili vse načrtovane količine za domače potrebe (2,7 milijona ton). Potemtakem bonov za moko ne bi potrebovali! Kakor kje, bi rekel, kajti vsi vsega ne strateško odločili za čim večjo samooskrbo. Tako na primer Slovenci potrebujemo 250 tisoč ton pšenice, da bi bili zadovoljni; lani – to je pa slovenski rekord – smo odkupili načrtovanih 46.000 ton pšenice. Primanjkljaj je torej precejšen, pa ga deloma pokrijemo s sporazumi in dogovori z drugimi žitrodni kraji pa s skupnimi vlaganji v pridelavo, silosi in še kaj. Toda, žitrodni kraji tudi potrebujejo devize in pšenice (pa tudi moke) bi bilo dovolj, če bi tem krajem dali devizno participacijo... Slovenci sicer lahko pridelamo in odkupimo še več pšenice, ampak mi smo priznana živinorejska republika, kar smo že večkrat dokazali. To je sicer res, ampak mesa tudi v naših mesnicah (razen za velike praznike) skorajda ni. Precej ga gre v izvoz, precej pa tudi prek Sotle, kajti tam imajo boljše (se pravi višje) odkupne cene, nekaj še preplačajo in kaj bi karali slovenskega kmeta, če hoče pač več zaslužiti in ga v primeru živine nobena pogodba ne odvrne od grešnega dejanja.

Bone za sladkor pa kar lahko uvedemo: prvič preveč sladkorja škoduje, drugič pa ga doma ne pridelamo dovolj. Zato ne, ker pridelamo premalo sladkorne pese (sladkorni trs pri nas ne raste najbolj uspešno, kajne, tovariši agronomi!). Sicer pa je sladkor že tako drag, da z njim pač ne moremo razmetavati in (pre)številne sladkorne tovarne se še kar pritožujejo nad prenizko ceno.

Teh tovarn ne grem šteti po posameznih republikah in pokrajinah, ker se število lahko prek noči poveča, kot se je to dogajalo v preteklosti. Zaupam vam le, da imamo v Sloveniji samo eno takšno tovarno (v Ormožu), pa le nekaj več kot 60-odstotno izkorišča svoje zmogljivosti. Samo zamislite si, kaj bi bilo, če bi (bognedaj) imeli kar dve takšni tovarni!

Za jedilno olje nisem najboljši strokovnjak, zato ne vem, zakaj naj

(Nadaljevanje na 8. strani)

bi ga primanjkovalo. Če pa si lahko kaj pomagata s podatkom, da naše oljarne uvozijo kar 48 odstotkov surovin, je pa to vaša privatna stvar!

Toliko o tem, ali so boni za hrano potrebni ali ne! Za priboljšek še nekaj ugotovitev iz dolgoročnega programa razvoja agroindustrijske proizvodnje, ki ga je pripravila komisija zveznih družbenih svetov za vprašanje ekonomske stabilizacije. Tako boste bolje razumeli (nikar pa se s tem ne sprijaznite, ampak stabilizacijsko pljunite v roke) še nekatere izvirne grehe našega kmetijstva. Številke sicer načeloma sovražim, ampak te so tako zgovorne, da si jih velja ogledati.

Planirano stopnjo rasti v kmetijstvu smo v zadnjih dvajsetih letih takole uresničevali: 1961-1965 smo devetnajstodstotno uresničili načrt; v naslednjem srednjeročju do leta 1970 petinšestdesetodstotno, do leta 1975 osemdesetodstotno, od 1976-1980 petdesetodstotno, do leta 1985 predvidevamo, da bomo načrtovano stopnjo rasti uresničili sedemštiridesetodstotno. V zadnjih tridesetih letih je povpraševanje po hrani naraščalo za več kot 50 odstotkov nad ponudbo, ali obratno: rast kmetijske proizvodnje je bila za eno tretjino nižja od potreb. Kakšna ponudba in kakšno povpraševanje, takšne cene - staro tržno pravilo. Cene hrane so torej nenehoma naraščale (zdaj smo pri stroškovni inflaciji), to je vplivalo na rast osebnih dohodkov, ne glede na rast produktivnosti dela, in da bi spodbudili večjo pridelavo v kmetijstvu, smo v prepričanju, da je lahko najbolje, to skušali doseči s povečanjem cen. Ker pa smo »pozabili« na vse ostale ukrepe ekonomske politike, to seveda k rasti kmetijske proizvodnje ni prispevalo. In če smo še v letih 1966-70 imeli vsako leto izvozni višek (suficit) hrane v višini 100 milijonov dolarjev, smo imeli v zadnjem srednjeročnem obdobju do leta 1970 primanjklaj (deficit) v višini 200 milijonov dolarjev. Tako se je naša dežela v sedemdesetih letih začela spreminjati v kmetijsko uvozno deželo.

Dolga leta je pri nas vladal »kult tovarniških dimnikov«, na kmetijstvo pa smo nekam preveč pozabili. Tudi ko gre za investicije - danes namreč celotnemu kmetijstvu blagohotno namenjamo le 6 odstotkov celotnih investicij gospodarstva. V isti sapi pa so proklamirali, da je kmetijstvo prednostna panoga. V tem smislu smo uspešno gradili nove živilsko-predelovalne zmogljivosti (tudi tiste sladkorne tovarne, ki smo jih že srečali v tem prispevku), kot da smo prepričani, da že sama oznaka »prednostna dejavnost« zagotavlja dovolj kmetijskih pridelkov - surovin. Ker pa tovarne ne morejo biti lepe le za oko, ampak tudi za želodec, so morale obratovati in proizvajati hrano - čedalje bolj iz uvoženih surovin. Seveda je teh grehov naše agrarne politike še več, nekaj bi se našlo tudi na račun družbenega kmetijstva, pa na račun naših kmetov in

kmetijskih strokovnjakov. Vse te grehe imamo danes po zaslugi popularne Kraigherjeve komisije črno na belem, imamo pa tudi globalno strategijo razvoja kmetijstva do leta 2000, ki je dobra osnova za popravni izpit naše družbe na področju kmetijstva.

Vse skupaj pa bo zopet samo mrtva črka na papirju (bolše primerjave ta hip ne najdem, je pa kar ustrezna):

O, če bomo rodovitno zemljo še naprej tako veselo pozidavali, in če bomo še vedno imeli 20 odstotkov vse plodne zemlje slabo obdelane, 10 odstotkov pa celo povsem neobdelane (slaba trava, ščavje, grmičevje, koprive in podobne »kulture«);

O, če bomo še vedno namakali le 2,1 odstotka vseh polj (Grčija 33 odstotkov, Italija 30 odstotkov - samo mimogrede);

O, če še vedno ne bomo verjeli, da so mineralna gnojila zaslužna celo za dve tretjini večje hektarske pridelke v svetu 20. stoletja. V zadnjem desetletju se potrošnja gnojil povečuje le za 3,9 odstotka na leto, kar nič ne pove, če ne vemo, da smo pri potrošnji gnojil zadnji v Evropi. Na hektar porabimo 110 kilogramov gnojil (Avstrija 248, Francija 312, Italija 189, Albanija 135, Anglija 324, Bolgarija 193 kilogramov itd.);

O, če bomo še vedno imeli le 0,8 odstotka krav na hektar obdelovalnih površin (to še cela krava ni), medtem, ko je ta številka v Nemčiji 2,1, v Angliji 2,0, v Franciji 1,4 itd.

O, če bo deagrarizacija še naprej tako velika, saj smo v zadnjih 35 letih uspeli zmanjšati število kmečkega prebivalstva s 73 na manj kot 30 odstotkov. Švedska je potrebovala za približno takšno deagrarizacijo kar devetdeset let, Francija šestdeset in Danska kar sto trideset let;

O, če bomo na aktivnega prebivalca pridelali le 3,9 tone pšenice, 0,4 tone mesa in 1,1 tona mleka. Za primerjavo naj v istem vrstnem redu navedem še številke nekaterih drugih držav: ZDA - 126,4, 11,5, 25,2; ZR Nemčija - 18,7, 3,7 in 19,3; Sovjetska zveza - 8,5, 0,7, 4,0; Italija - 7,1, 1,3, 4,1!

O, če... če... če

Objektivno utrujen od vseh teh številčk naj končam tole pisanje v upanju, da komisija zveznih družbenih svetov za vprašanje ekonomske stabilizacije ni pripravila dolgoročnega programa razvoja jugoslovanske agroindustrije zato, da bi se čudili nekaterim številkam, primerjavam in odstotkom in da bi globoko kimali njenim predlogom za hitrejšo dosežke v tej gospodarski dejavnosti, jutri pa nanje pozabili. Na ta pomemben dokument bomo težko pozabili, tudi zaradi sedanjega glavobola, ki nam ga že vnaprej povzročajo predlogi z uvedbo bonov za hrano.

Kajti, ali je Adam nasedel čarom rajskega jabolka ali pa nespornim Evinim vrlinam, ne bo nikoli pojas-

njeno. Kot tudi ne bo najbolj jasno, kaj je bil izvirni greh. Izvirne grehe našega kmetijstva pa zdaj zelo dobro poznamo, pa nas kljub temu nihče ni izgnal iz raja. Stabilizacijsko smo se za nekaj časa pač morali

preseliti v vice, da se očistimo grehov.

Vi Va

P. s.: Biblijske primerjave vzemite na znanje z veliko mero razumevanja in prizanesljivosti!

Geološki zavod Ljubljana koplje pod magistralno cesto v Petrovčah prekop za kanalizacijo odpadnih vod nove mlekarne

HMEZAD KZ Savinjska dolina Žalec
in
HMEZAD Kmetijstvo Žalec

razpisujeta

JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev:

- kmetijske mehanizacije,
- poslovnega inventarja.

Na licitacijo lahko pripeljejo svoje odvečne stroje tudi kmetje.

Seznam rabljenih osnovnih sredstev, namenjenih za prodajo, je na sedežih DS SS delovnih organizacij in na sedežih TZO.

Licitacija osnovnih sredstev bo v petek, 21. januarja 1983 s pričetkom ob 9. uri na dvorišču TZO Trnava v Trnavi.

Pred pričetkom licitacije morajo udeleženci plačati varščino v višini 10 % izklicne cene. V izklicni ceni je všteti prometni davek.

NEVARNO PASIVNO KAJENJE

Nevarnost za zdravje, ki jo lahko dokažemo pri pasivnem kajenju, je enako velika kot pri kadilcih, ki kade manj ali ne inhalirajo. To je rezultat raziskave Inštituta za higieno in filozofijo dela švicarske visoke tehniške šole v Zürichu. Motnje funkcije dihanja in pljuč in zmanjšane psihične sposobnosti so v tej študiji označene kot hibe, ki jih je mogoče dokazati kot škode zaradi pasivnega kajenja. Klimatske naprave in podobni zaščitni ukrepi nam nudijo pasivnim kadilcem »nikakšne učinkovite zaščite«. Razen škod na področju pljuč in možganov, ki jih je mogoče zanesljivo dokazati, bi bilo treba še naprej raziskovati »prisilno naravo« pasivnega

kajenja, glede na to, da je ta odločujoča za zvezo med pasivnim kajenjem in škodo za zdravje.

SPREMENBA ODKUPNE CENE MLEKA MED MESECEM POVEČUJE STROŠKE OBRAČUNA

Kot že nekajkrat prej se je tudi novembra spremenila odkupna cena mleka sredi meseca. To povzroča organizacijam, ki so organizatorji proizvodnje in odkupa, dodatne stroške, saj morajo delati za vsakega proizvajalca dva obračuna.

Prav bi bilo, da bi v času, ko moramo povsod gledati na čim nižje stroške, na to pomisliti tudi odgovorni za ceno mleka.

T. G.

V SPOMIN

Albert
Kotnik

Vedno je hudo, kadar se utrne življenje. Posebno hudo pa je, kadar se utrne mlado življenje, ki se je šele začelo razcvitati. V tvoji knjigi življenja so popisane šele prve strani, pa jo je smrt že tako nepreklicno in neusmiljeno zaprla.

Ni besed, da bi popisali bolečino, osuplost in občutek nemoči.

Poznamo te že polnih šest let, od takrat, ko si petnajstleten 1976. leta sklenil učno pogodbo. Spremljali smo tvoje uspešno poklicno usposabljanje in veseli smo bili, ko si se pred tremi leti pri nas redno zaposlil. Po končani vojaški obveznosti si bil slabo leto spet med nami.

Po nesreči smo trepetaje spremljali tvoj boj in vedno znova upali, da bo mladost zmagala. Ni bilo tako, kot smo želeli, kot so želeli vsi, ki so te poznali in imeli radi. Skoraj ne moremo verjeti, da te ne bo več med nas, da bi še nadalje živel in delal.

Počivaj v miru v domači zemlji, blizu doma, blizu domačih!

Tvojim najbližjim in najdražjim, posebno staršem in bratu izrekamo iskreno sožalje.

Kolektiv
Strojne Žalec

Novoletna križanka

Zopet je leto naokrog in na zadnji strani je lahka novoletna križanka, namenjena vsem za kratko praznično razvedrilo in malo truda, ki se vam bo, če boste rešitve poslali v uredništvo do 10. januarja, ob malo sreče izplačal. Nagrade: Prva je 1.000.– din, 2. je 500.– in 5 nagrad po 100.– dinarjev.

Lep pozdrav urednik

Plakete in priznanja

Celjska mlekarna je 8. decembra v Hmeljarskem domu v Žalcu podelila plakete in priznanja za 1981. leto svojim najboljšim pridelovalcem mleka.

Škafar Polde, dipl. ing. agr.

STANJE NIGERIJSKIH PROJEKTOV IN POTREBE PO DELAVCIH

O bistvenih premikih v navezavi stikov in podpisu osnovnih pogodb z nigerijskimi partnerji smo v Hmeljarju že poročali. Prav tako mislimo, da je prav, da ob zaključku leta prikažemo delavcem in združenim kmetom v Hmezadu sedanje stanje nigerijskih projektov. Istočasno koristimo tudi priliko, da objavimo delovna mesta, ki jih bo po pogodbah o tehnični pomoči moral zagotoviti Hmezad, ko bo proizvodnja v Nigeriji stekla.

Kot je verjetno že vsem znano, razvijamo v prvi fazi dva projekta in sicer izgradnjo mlekarnice s kapaciteto 30.000 l predelanega mleka dnevno in izgradnjo perutninske farme s klavnico piščancev, katere letna proizvodnja bo v I. fazi dosegla 500.000 kg mesa piščancev. Za oba projekta so bile najprej izdelane predhodne idejne študije. Nato sta bili izdelani detajlni študiji, ki vsebujeta raziskavo trga, program proizvodnje, potrebe po delavcih, rentabilnostni izračun, predračun investicije in način financiranja.

Izračuni za oba projekta kažejo sorazmerno ugodne finančne rezultate. To izhaja predvsem iz dejstva, da so cene kmetijskoživilskim proizvodom v Nigeriji sorazmerno zelo visoke – saj dosegajo celo 2 do 3 kratno višino naših cen za te proizvode. Takšno razmerje cen je rezultat velikega pomanjkanja hrane v Nigeriji, ki jo v pretežnem delu uvažajo.

Po dokončni izdelavi teh študij je nadaljnja akcija tekla v dveh smereh in sicer:

1. Registracija mešanih podjetij v Nigeriji in pri nas.

Pri tem naj povemo, da je mlekarna v Nigeriji že registrirana, za perutninarsko farmo pa je vložen zahtevek za registracijo pri notranjem ministrstvu v Lagosu.

Na jugoslovanski strani je že izdano pozitivno soglasje na nivoju republike in sta vlogi sedaj posredovani na zvezni komite za zunanjo trgovino, ki izda dokončno registracijo.

2. Pridobitev investicijskih sredstev za izgradnjo

Za mlekarno in piščančjo farmo so vloženi zahtevki za pridobitev kreditov pri nigerijskih bankah. Prav tako so vloženi zahtevki za dolgoročno kreditiranje naše sonaložbe pri Jugoslovanski banki za mednarodno ekonomsko sodelovanje. Ko bodo kreditna sredstva odobrena, bomo lahko pristopili k realizaciji projektov.

Vzporedno z delom na gornjih projektih, smo ob priliki naših obiskov v Nigeriji iskali tudi nove možnosti našega angažiranja. Tako smo izdelali konkretno ponudbo za tovarno plastičnih cevi. V začetku prihodnjega leta je predvidena izdelava študije izgradnje agroživilskega kompleksa. Za to študijo so zagotovljena namenska sredstva tudi z nigerijske strani.

S tem angažiranjem izpolnjujemo nalogo iz srednjeročnega programa razvoja Hmezada, kjer smo si zastavili cilj, da razširimo našo zunanje trgovinsko dejavnost na dežele v razvoju in to v obliki višjih oblik mednarodne menjave vključno s prenosom tehnologije in se tako še v večji meri vključimo v splošna družbena izvozna prizadevanja naše države.

PREDVIDENE POTREBE PO DELAVCIH ZA MLEKARNO V NIGERIJ

1. Direktor mlekarnice

Zahteve:

- izobrazba: – visoka ekonomske ali agronomske smeri – aktivno znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 5 let na vodilnih oz. vodstvenih delih in nalogah

2. Tehnolog v mlekarni

Zahteve:

- izobrazba: – visoka – živilski tehnolog – dobro znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 3 leta v mlekarski proizvodnji

(Nadaljevanje na 10. strani)

V SPOMIN

Viktorju
Zatljerju

Življenjska pot je pripeljala tovariša Zatljerja 1964. leta tudi med delavce kolektiva Celjskih mlekarn. Takrat je bila mlekarna nova investicija z vsemi začetnimi težavami in obveznostmi. Viktor se je takoj vključil kot vodja prodaje v razreševanje te problematike z enim samim, poštenim ciljem: kvalitetno blago plasirati čim ceneje in čim bolje. To je bila ena izmed glavnih osnov za reševanje finančne problematike. Izpolnjevanje nalog na delovnem mestu je bilo Viktorju nekaj več kot delovna obveza, pomenilo mu je resnično živeti v tem kolektivu in za njega. Njegovo delovanje se je občutilo povsod, pa ne na način, da z narejeno vehementnostjo opozarja nase, ampak s preudarno in sprejemljivo besedo podkrepilno z izkušnjami življenja rešuje določene konfliktno situacije.

Zaradi takega človeškega odnosa je bil v kolektivu spoštovan in cenjen. Njegovo delovanje ni bilo omejeno samo na obveznosti, ki izvirajo iz delovnega mesta. Deloval je v več mandatnih dobah kot član DS ali njegovih organih in tako s kritično obravnavo problematike kot delavec – samoupravljalca prispeval k uspešnemu poslovanju svoje delovne organizacije.

Na področju političnega delovanja v Celjski mlekarni moramo poudariti vsa njegova prizadevanja kot sekretarja oz. predsednika OOOZKS. Leta 1972 je odšel v zaslužni pokoj. Rad je prihajal nazaj v kolektiv na prijeten razgovor, zlasti s sodelavci s katerimi je skupno deloval in ustvarjal vsa leta. Zelo nas je presenetila vest o njegovi smrti.

Vsi se spominjamo njegovih besed na zadnjem srečanju, s katerimi nas je vzpodbujal in bil obenem srečen ob napredku delovne organizacije za katero je sam veliko prispeval.

Viktorjevim najbližjim, iskreno sožalje, njemu pa hvala za vse storjeno.

Kolektiv
DO Celjske
mlekarnice

DO gostinstvo, turizem, TOZD Samopostrežna restavracija v Celju praznuje 20-letnico uspešnega dela in obstoja.

Vremenski PREGOVORI

Januar – prosinac

Če zime dolgo ni, kasno se še zglaši.

Kadar Anton (17. l.) z dežjem prihaja, se dolgo potem zemlja napaja.

Ni dovolj, da si velik človek. Velik moraš biti o pravem trenutku.

Napake drugih nas vselej navdajajo z veseljem.

Kdor se ne zna jeziti, je bedak, kdor se noče jeziti, je modrijan.

OGLAS

Prodajam nov usnjen plašč drap barve, štev. 38-40 za ceno 3.200,00 din. Teleton 710-327 po 18.00 uri.

ZADNJA VEST – ZADNJA VEST

PRVI PLEMENSKI ŽREBEC V SAVINJSKI DOLINI

Druga decembra 1982 smo v karantenski hlev Štefana Golhleba (Mazila po domače) v Gotovljah pripeljali noriškega plemenskega žrebca iz Avstrije. Žrebec bo aprila 1983. star 3 leta. Težak je 700 kg, vranec, mirnega značaja in izredne konstrukcije (plemenite glave z zvezdo, globokih prsi, dolgega trupa).

Žrebec bo od februarja plemenil v Savinjski dolini in bližnji okolici.

Želimo si čim boljši podmladek.

Dušan Vedenik

Spominska plošča profesorju Franju Bašu

V nedeljo, 14. 11. 1982, je Geografsko društvo Slovenije v sodelovanju s krajevno skupnostjo Braslovče odkrilo spominsko ploščo prof. Franju Bašu (1899–1967) na njegovi rojstni hiši v Kamenčah v Spodnji Savinjski dolini. S tem so njegovi ožji stanovski kolegi počastili spomin na soustanovitelja Geografskega društva Slovenije (1922. leta) in njegovega osrednjega strokovno-znanstvenega glasila – Geografskega vestnika v letu 1925.

V predvojnem Mariboru je bil prof. F. Baš osrednja osebnost med takojšnjimi razumniki. Skoraj dve desetletji je spodbujal in usmerjal najrazličnejša raziskovanja severovzhodne Slovenije, obenem pa je postavljala trdne temelje, na katerih stojijo današnje osrednje mariborske znanstvene in kulturno-zgodovinske ustanove: Pokrajinski muzej in arhiv ter Univerzitetna knjižnica. Po drugi svetovni vojni je skrbel za razvoj in delo slovenskih muzejev, obenem pa je snoval tudi temelje za ustanovitev Tehniškega muzeja Slovenije, ki ga je tudi vodil več let. Kljub odgovornim in zahtevnim službenim dolžnostim in obveznostim pa je prof. Franjo Baš še vedno našel čas za raziskovanje mnogoterih značilnosti slovenske zemlje in njenega človeka. Njegovo delo, ki je objavljeno v številnih znanstvenih, strokovnih in drugih časopisih in revijah doma in po svetu, obsega več kot 700 študij in razprav, člankov in poročil, kritičnih ali priložnostnih zapiskov. V povojnem času, ko je služboval v Ljubljani, je bil izvoljen tudi za honorarnega profesorja na filozofski fakulteti ljubljanske univerze. (Daljši prispevek: »Prof. Franjo Baš – preučevalec savinjskega hmeljarstva« je objavil Hmeljar v letu 1968, v št. 4, in sicer na str. 12–14).

Slovesnost ob odkritju plošče je motilo hudo deževje. O življenju in delu prof. F. Baša je spregovoril prof. dr. Mavricij Zgonik z Univerze v Mariboru. Ploščo, na kateri je zapisano: »V tej hiši se je 22. 1. 1899 rodil prof. Franjo Baš – zaslužni raziskovalec slovenske zemlje in njenega človeka«, je odkril njegov sošolec in prijatelj prof. dr. Roman Savnik iz Ljubljane. Slovesnost je bila povezana s krajšim kulturnim programom. Sodelovala sta mešani in moški pevski zbor Prosvetnega društva Braslovče. Učenci braslovške osnovne šole »Vlado Bagat« so nastopili s krajšim recitalom značilnih odlomkov iz tistih Baševih del, ki prikazujejo bralslovski okoliš ali Spodnjo Savinjsko dolino.

Izdelavo plošče je sofinancirala občinska kulturna skupnost Žalec, medtem ko je njena oblikovna zasnova delo savinjskega rojaka arhitekta in univerzitetnega učitelja Marjana Ocvirka iz Arje vasi.

M. N.

Srečno in sodelovanja polno 1983. leto želita dopisnikom, sodelavcem in bralcem

uredniški odbor Hmeljarja in urednik

(Nadaljevanje z 9. strani)

3. Vodja vzdrževanja v mlekarni

Zahteve:

- izobrazba: – višja – strojne smeri – dobro znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 3 leta, od tega vsaj eno leto v mlekarski industriji

4. 3 vodje proizvodnih oddelkov v mlekarni

Zahteve:

- izobrazba: – srednja – mlekarske smeri – pasivno znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 2 leti v mlekarski proizvodnji

ZA FARMO BROJLERJEV V NIGERIJU

1. Direktor farme

Zahteve:

- izobrazba: – visoka ekonomske smeri ali agronomske – aktivno znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 5 let na vodilnih oz. vodstvenih delih in nalogah

2. Tehnolog

Zahteve:

- izobrazba: – visoka – dipl. kmet. inženir ali veterinar – dobro znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 3 leta v perutninarski proizvodnji

3. vodja proizvodnje

Zahteve:

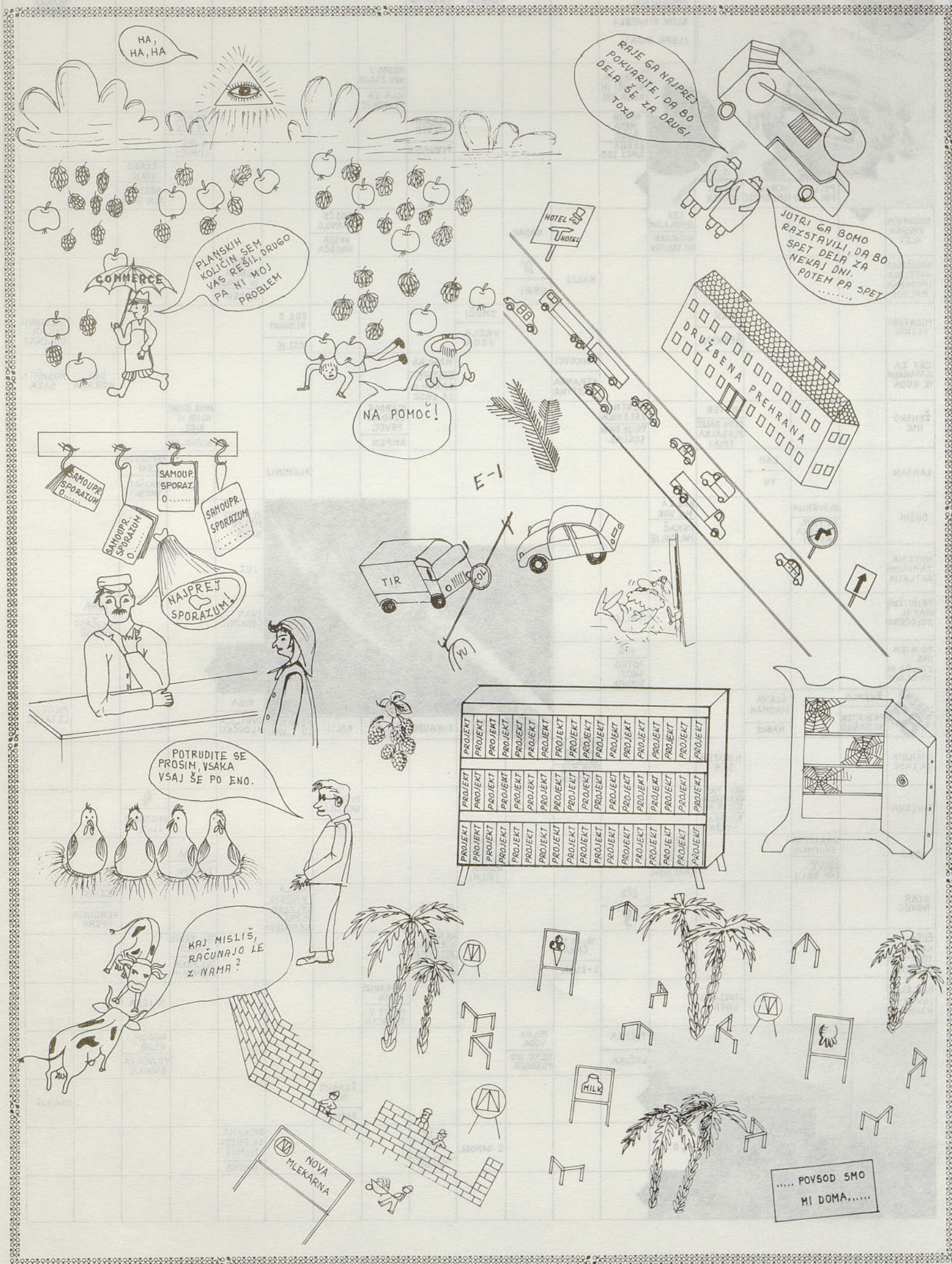
- izobrazba – srednja – kmetijske ali veterinarske smeri – dobro znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje: 2 leti v perutninarski proizvodnji

Vsi delavci, ki bodo odšli na delo v Nigerijo morajo biti moralno politično neoporečni, kar se mora kazati predvsem v pravilnem prikazovanju jugoslovanske stvarnosti. Morajo biti tovariški do nigerijskih delavcev, katerim bodo morali biti za vzgled pri delu in v medsebojnih odnosih.

Kandidati, ki bi želeli delati na navedenih delih in nalogah v mlekarni in na farmi brojlerjev v Nigeriji, se lahko za vse informacije obrnejo v kadrovske oddelke SOZD Hmezad Žalec.

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec – Ureja uredniški odbor: predsednik Tone Gubenšek, dipl. inž. kmet.; člani: Jože Brežnik, dipl. inž. kmet., Metka Vočko, Jože Šabjan, Milan Lešnik, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet. – urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. Vili Vybihal, kmet. inž. – glavni in odgovorni urednik – Uredništvo je v SOZD Hmezad v Žalcu, Ulica Žalskega tabora 1 – Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih – Mesečna naročnina 26 din – Tisk AERO Celje – TOZD Grafika

SOZD HMEZAD SKOZI 1982. LETO-SOZD HMEZAD SKOZI 1982

HMELJAR

Uspešno in zadovoljno
1983. leto

ŽELI

INŠTITUT
ŽALEC

JANUAR – 1983 – ŠT. 1

PRILOGA ZA HMELJARSTVO

Ernest ERMENC, mag. agr.

DELO INŠTITUTA ZA HMELJARSTVO IN PIVOVARSTVO V ŽALCU V MINULIH 30 LETIH

Gojenje hmelja na Slovenskem sega daleč nazaj v zgodovino, saj ga prvi urbarji omenjajo že v XI. stoletju. V Savinjski dolini gojimo hmelj organizirano že več kot 100 let. Za očeta savinjskega hmeljarstva imenujemo Janeza Hausenbichlerja, ki je že pred 100 leti napisal prvo knjigo o gojenju hmelja, in sicer »Navod o hmeljariji«, ki vsebuje prve pisane napotke o pridelovanju hmelja. V tej knjigi je tudi pesniško posvetilo, ki pravi:

Vzemi lopato in bodi hmeljar,
le redi živino in gnoji zemljo!
Lep pod palcem ti krožil bo dinar,
posestvo na boben ne bo ti prišlo.

To pomeni, da je gojenje hmelja bilo tudi včasih ekonomsko zanimivo. Skoraj od ustanovitve hmeljarskega društva 1880 je izhajal »Hmeljarski vestnik«, ki je objavljaval številne strokovne članke in napotke o pridelovanju hmelja. Na tem mestu moramo omeniti Antona Petrička, ki je bil 52 let tajnik južnoštajerskega hmeljarskega društva in urednik hmeljarskega vestnika ter avtor številnih strokovnih in upravno organizacijskih sestavkov o hmeljarstvu. Anton Petriček je že med obema vojnama imel kolekcijski nasad številnih kultivarjev, ki so jih takrat gojili v Evropi.

Poiskusi za ustanovitev inštituta za hmeljarstvo segajo v obdobje skokovitega razcveta hmeljarstva v Savinjski dolini po prvi svetovni vojni, vendar sta jih zadušili svetovna gospodarska kriza (1928–1932) in druga svetovna vojna (1941–1945). Po drugi svetovni vojni in svobodni Jugoslaviji je slovensko hmeljarstvo doživelo svojo renesanso. Inštitut za hmeljarstvo je bil ustanovljen 1. VIII. 1952, kot samostojna pravna oseba. Pri okrožnem sodišču je bil registriran 4. I. 1957 in vpisan v register znanstvenih zavodov 13. VI. 1957. Pobudo in sredstva za ustanovitev inštituta so dali proizvajalci hmelja. Ti tudi financirajo večji del nalog, ki jih opravlja inštitut. Prek hmeljarske poslovne skupnosti, v katero je včlanjen tudi inštitut, proizvajalci vplivajo na program dela inštituta. Značilna je tesna povezava inštituta s proizvajalci hmelja. Od samega začetka se je inštitut ukvarjal z aplikativnimi raziskavami v hmeljarstvu, opravljal strokovno službo v hmeljarstvu, sadjarstvu, varstvu rastlin in proizvodnji pivovarskega ječmena. Poleg tega je opravljal še vrsto servisnih dejavnosti: analize tal, krmil, razne druge kemične analize, razne pedološke in hidrološke raziskave zemljišč itd. Do leta 1965 je bil na inštitutu glavni poudarek na aplikativnem in pospeševalnem delu, po letu 1965 pa so se delavci inštituta začeli vse bolj ukvarjati z raziskovalno dejavnostjo. Zadnja leta pa je poleg raziskovalne dejavnosti velik poudarek tudi na pospeševalni dejavnosti.

Leta 1975 smo na inštitutu ustanovili še oddelek za pivovarstvo in nabavili mikro-sladarno in mikro-pivovarno, ter vso potrebno laboratorijsko opremo za reševanje tehnoloških problemov pri proizvodnji piva. Leta 1976 se je inštitut za hmeljarstvo preimenoval v inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec.

Od leta 1977 dalje imamo na Inštitutu v okviru hmeljarskega oddelka tudi kolekcijski nasad zdravih in aromatičnih rastlin ter začimbic. Ukvarjamo se tudi s tehnologijo pridelovanja zdravih rastlin.

Delo inštituta se odvija prek šestih oddelkov, poizkusnega obrata in hmeljne komisije.

– Oddelek za hmeljarstvo proučuje in raziskuje ukrepe za izboljšanje proizvodnje hmelja in s temi izsledki seznanja proizvajalce. Ukvarja se s selekcijo in vzgojo novih sort hmelja. Proizvodnji je dal že sedem novih kultivarjev hmelja, od katerih se je najbolj uveljavila aurora. Novi kultivarji zajemajo prek 50 % vseh hmeljskih površin in dajo prek 60 % pridelka. Za proizvajalce so zelo zanimivi, saj se bolje prilagajajo strojnemu obiranju, pozneje zorijo, tako se lahko čas obiranja in sušenja podaljša. Novi kultivarji so bolj bogati z greničnimi smolami. Ta oddelek skrbi tudi za hmeljarsko mehanizacijo, žičnice, fertilizacijo, raziskavo tal, pedološke in hidrološke raziskave, pospeševalno službo v hmeljarstvu in gensko banko hmelja.

– Oddelek za varstvo rastlin proučuje boleznin škodljivce v hmelju in drugih kmetijskih rastlinah ter preizkuša pesticide. Ukvarja se s problemi plevelne vegetacije v hmeljiščih in pri drugih kmetijskih kulturah. Glavna skrb tega oddelka je, da pridelamo zdrav hmelj. Ta oddelek opravlja tudi strokovno in pospeševalno službo v sadjarstvu, jagodičevju in vinogradništvu v osrednjem delu Slovenije.

– Oddelek za agrokemijo raziskuje kemične lastnosti hmelja ter proučuje tehnologijo sušenja in predelavo hmelja. Po naročilu opravlja kemične analize zemlje, krmil, vode in druge raziskave s področja predelave kmetijskih pridelkov. Ta oddelek je srvis ostalih oddelkov predvsem v primarnih raziskavah.

– Oddelek za kmetijsko ekonomiko proučuje organizacijo dela, ekonomiko proizvodnje, zasleduje modelno kalkulacijo stroškov pridelovanja hmelja po posameznih fazah. Ukvarja se tudi z investicijami v hmeljarstvu in izdeluje investicijske elaborate za nova hmeljišča.

– Oddelek za pivovarstvo raziskuje surovine za proizvodnjo piva, vrši analize pivovne mladega in prevretega piva. Proučuje pivovarniško vrednost posameznih hmeljarskih kultivarjev, doziranje hmelja s posameznimi kultivarji in izdeluje recepture usipkov glede na razpoložljive surovine. Ukvarja se tudi z analizami ječmena.

– Na poskusnem obratu inštituta, ki meri nekaj več kot 17 ha, opravljajo strokovnjaki inštituta poskuse, ki izhajajo iz njihovega delovnega

programa. Nekaj hmelja proizvajamo tudi za tržišče, kar je pomembna postavka v predračunu inštituta.

– Hmeljna komisija deluje v sklopu inštituta in skrbi za dober sloves slovenskega hmelja na domačem in tujem tržišču. Skrbi za izvajanje predpisov z obveznim oznamovanjem in tehtanjem hmelja, proučuje vprašanja o pridelovanju hmelja, spremlja krčivne in obnovo nasadov, spremlja letne pridelke hmelja in skrbi za uničevanje divjega in podivjanega hmelja. Nadzoruje pridelovanje in trgovino s hmeljem.

– Oddelek za splošne posle opravlja splošne, pravne, administrativne, ekonomske in finančno računovodske posle, predstavlja inštitut ter skrbi za koordinacijo dela med posameznimi oddelki in za program, ki ga sprejema vsako leto skupščina Hmeljarske poslovne skupnosti.

Na inštitutu združuje delo 61 delavcev: z visoko in višjo šolsko izobrazbo 17, (med njimi dva doktorja znanosti, en magister, štirje pa so vpisani na podiplomski študij na ljubljanski univerzi), s srednješolsko izobrazbo 18, ter 26 drugih. Starost delavcev na delovnih mestih je precej visoka. Posvetiti je treba veliko skrbi pomlajevanju kadra.

Strokovni sodelavci na inštitutu objavljajo svoje raziskovalne izsledke v domačih in tujih publikacijah. Največ objavljajo v strokovni prilogi »Hmeljar«, ki izhaja vsak mesec. Vsakih pet let pa skupaj z Zavodom za hmelj in sirak iz Bačkog Petrovca organiziramo znanstveni simpozij o pridelovanju hmelja. Junija letos je bil že peti po vrsti, ki je bil obeležen s proslavo 30-letnice inštituta.

Inštitut dobro sodeluje na področju znanstveno raziskovalne dejavnosti z Raziskovalno skupnostjo Slovenije, saj ima pri njej 11 samostojnih raziskovalnih nalog, kot temeljne raziskave v okviru raziskovalnega programa.

Sodelovanje s tujimi ustanovami je dobro razvito, saj sodelujemo uspešno z visoko in višješolskimi ustanovami v Sloveniji ter Univerzo v Zagrebu. Zelo dobro smo povezani s sorodnimi inštituti v Bačkem Petrovcu, Hallu, Freisingu, Žatcu, Colmarju, Aschfordu, Žitomiru ter Pulawy.

Financiranje inštituta imamo zadovoljivo urejeno. Z dobro tretjino predračunskih sredstev nas financirajo hmeljarji, in sicer s prispevkom 2,17 % od prodajne vrednosti hmelja. To je menda edina panoga v kmetijski proizvodnji, kjer obstaja tudi finančno tako trdna vez med proizvajalci, stroko in trgovino. Z eno petino predračunske vrednosti nas financirajo Raziskovalna skupnost Slovenije in Občinske raziskovalne skupnosti. V predračunski postavki je pomemben tudi lasten pridelek hmelja, ostalo pa so dohodki iz svobodne menjave dela.

Ko analiziramo prehojeno pot zadnjih trideset let in ko gledamo v prihodnost, si zastavljamo

(Nadaljevanje na 2. strani)

mo vprašanje, katere so najvažnejše naloge našega nadaljnjega razvoja. Prav gotovo je prva in glavna skrb inštituta za vsestranski napredek slovenskega hmeljarstva, za poglobljeno znanstveno raziskovalno delo v tej panogi, za prenos rezultatov znanstvenih raziskav v prakso in še bolj učinkovito delo na področju pospeševanja hmeljarstva, da bi dosegli čim večji hektarski pridelek kvalitetnega hmelja. Na področju selekcije, genetike in vzgoje novih sort, je stalna naloga iskanje takih kultivarjev, ki bodo imeli genetsko sposobnost, dajati velike pridelke aromatičnega hmelja, z velikim odstotkom alfa kislin in ki bodo prilagojeni sodobni tehnologiji. V tehnologiji pridelovanja hmelja se je v zadnjih dveh desetletjih veliko naredilo, saj smo zmanjšali porabo delovnih ur za ha od 4000 na 800. Ker so Nemci in Američani na področju dosegli večje uspehe, je tudi naša naloga, da racionalizaciji pridelovanja hmelja posvetimo vso pozornost. Inštitut se bo moral v bodoče bolj odpreti in obravnavati tudi druge panoge kmetijske proizvodnje v svojem območju. Moral bo prevzeti skrb nad dolgoletnimi nasadi in posvetiti večjo pozornost kompleksu rastlinske proizvodnje. Raziskovalno delo inštituta v zvezi s pivovarništvom rešuje problematiko vrenja piva. V mikrosladarni in mikropivovarni proučujemo kakovost nove selekcioniranih genotipov hmelja in ječmena za slajenje. Prav tako proučujemo nov način varjenja in učinkovitost raznih kombinacij surovinskega sestava piva ter uporabno vrednost novih hmeljnih kultivarjev. Sedaj, ko smo rešili financiranje pivovarskega oddelka, se bo omenjeno delo uspešno nadaljevalo.

V zadnjih letih smo se intenzivneje začeli ukvarjati z raziskovanjem zdravilnih zelišč. Kolekcijski nasad na inštitutu je dobro organiziran. Iz njega dobimo prve podatke o uspevanju rastlin v našem klimatskem prostoru in o možnostih plantažnega gojenja, uspešno služi vzgojnoizobraževalnim namenom ter raziskovalni dejavnosti. Z delom na plantažnem pridelovanju zdravilnih rastlin moramo nadaljevati,

Peter POVŠE, dipl. inž. stroj.
Janez ZUPANEC, dipl. inž. kem. tehnol.

NAVLAŽEVANJE HMELJA V KOMORI

1 UVOD

Precejšnje povečanje površin pod hmeljem v posameznih področjih, ozke kapacitete sušilnic, premajhni prostori za skladiščenje, slaba nega in skrb za osušen hmelj na eni strani, na drugi strani pa zahteve za kvaliteten hmelj, ki jih narokujejo dogovori na svetovnem trgu, to so problemi, ki iščejo čimprejšnjo rešitev. V pomoč naj bi bile naprave za kondicioniranje hmelja.

Kondicioniranje osušenega hmelja je vedno pogostejša zahteva pri prodaji hmelja. Želja pivovarske industrije je kupiti velike in enotne količine hmelja, ki bi bile lahko uskladiščene dlje časa. Ko hmelj zapusti sušilno napravo ali sušilni trak ima neenakomerno stopnjo vlage.

Meritve vlažnosti so pokazale, da sušilnice ne suše enako. V neki komori je bilo možno ugotoviti ekstremno visoko nihanje; pri srednji vrednosti 10,3 % je vlažnost nihala od 5,8 in 26 %.

Hmelj, ki pride iz sušilnice, ima torej različne vsebnosti vlage. Razen tega je vlažnost v posameznem storžku po osušitvi zelo neenakomerna. V povprečju znaša npr. vlažnost v lističih in pecljih 11 %, v vretencu pa npr. 17 %. Pri daljšem

saj se dobro vključuje v program temeljne hmeljarske dejavnosti.

Rezultati raziskovanj ne glede na to, kako veliki in pomembni so, ne morejo vplivati na napredek proizvodnje, če niso uporabni v praksi. Transfer znanja prek pospeševalne službe in ustaljenega načina, ki ga imamo in mislimo, da je dober, bo potrebno obdržati za uvajanje novosti v proizvodnji. V bodoče po potrebna še trajnejša povezanost med inštitutom in tehnološkimi službami pridelovanih organizacij, kajti le s skupnimi naporji bomo lahko uspešni.

Ob 30-letnici ustanovitve Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo čestitam delavcem za dosežene uspehe. Vsem delovnim organizacijam, ki so v teh letih sodelovale z inštitutom in drugim zunanjim sodelavcem izrekam iskreno zahvalo.

Predsednik IO Hmeljarske poslovne skupnosti Slovenije Edi Omladič ob 30-letnici IHP

Tovarišice in tovariši!

Dovolite mi, da vas v imenu proizvajalcev in Poslovne Skupnosti za hmeljarstvo Slovenije pozdravim in čestitam vašemu prazniku-30-letnici delovanja inštituta.

Ob vsakem praznovanju in ob obletnicah se z mislimi vračamo v preteklo obdobje, v čas, ko je ta dogodek nastal. Tako se danes spominjamo obdobja 50 let, ko je skupina hmeljarjev, strokovnjakov in družbeno političnih delavcev spoznala, da je razvoj in usoda slovenskega hmeljarstva predvsem odvisna od razvoja lastne znanosti in miselnosti. Kljub izredno težavnim razmeram, v katerih se je takrat nahajala naša družba, je hmeljarjem v letu 1952 uspelo ustanoviti prvo znanstveno institucijo.

uležanju v tankih plasteh in večkratnem mešanju se vlažnost v osušenem hmelju v določenem obsegu, izenači. Na izenačenje vpliva zunanja vlaga, pa tudi v storžkih pride do ravnotežja. Pravimo, da se hmelj skrči. Zato pa je potreben zadosti velik skladiščni prostor in delovna pomoč. Naloga kondicionarja pa je, da se postopek »skrčenja« izvede v najkrajšem času in z veliko natančnostjo, kajti pri dosedaj običajnem postopku je bila končna vsebnost vlage odvisna tako od sušenja v sušilnicah kot tudi od relativne vlažnosti ozračja in od možnosti mešanja.

Iz sušilnice se spravi hmelj v poseben prostor, kjer se ohladi in ostane tu dokler ne gre v halo, kjer se opravi pečatenje.

Pri tem pa se zgodi, da določene količine hmelja niso dovolj osušene in vsebujejo od 12 do 14 % vlage. Zaradi spremenljivih vremenskih razmer, različnega izvora in podobnih faktorjev, je nemogoče s sušilno napravo osušiti celotno količino hmelja tako, da bi bila končna vsebnost vlage primerna in enaka.

Medtem, ko je osušen hmelj v skladišču in se hladi, sprejme še določeno količino vlage iz ozračja ali pa jo odda v okolje. Količina vlage, ki jo hmelj sprejme oz. odda, se spreminja, glede na relativno vlažnost in temperaturo zraka, na

Leto 1952 pomeni prelomno obdobje in kvalitetni premik, to je tudi čas, ko so slovenski hmeljarji prvič v zgodovini ponudili roko znanosti in tako začeli bogatiti že bogate izkušnje z znanstvenimi mislijo, z znanstvenimi raziskavami in učinki, ki jih je začelo dajati znanstveno delo.

Praksa in znanost sta z roko v roki začela trsirati smeri razvoja našega hmeljarstva.

Zato, tovariši in tovarišice, je naš praznik in jubilej tudi praznik vseh slovenskih in jugoslovanskih hmeljarjev.

Ponosni smo lahko, da imamo takšno organizacijo. V tridesetletnem obdobju vašega dela se je nešteto dokazalo kako pravilna je bila vizionarska misel ustanoviteljev, da je razvoj slovenskega hmeljarstva usodno povezan z razvojem lastne znanosti.

Ta misel pa ima v novejšem času vse večji pomen, to se tudi zavedamo in občutimo. Danes je proizvodnja, predelava in trgovina in znanost povezana v prihodkovnem krogu. Rezultate dela si delimo po prispevkih udeleženca. Vsi se zavedamo, da mora delovanje tega kroga biti programirano in usklajeno. Noben člen ne sme odpovedati, to je naša skupna skrb in odgovornost.

Dolgo bi lahko našteval vaše rezultate in prispevke, ki ste jih dali slovenskemu, jugoslovanskemu in svetovnemu hmeljarstvu. Ni jih potrebno naštevati, kažejo se v rezultatih proizvodnje. Ponosni ste lahko na to, kar ste dali hmeljarstvu. Ponosni pa ste lahko tudi na znanstveni nivo in ugled.

Vse to vas obvezuje, da boste svoj znanstveni in miselni potencial še hitreje in kvalitetneje bogatili in ga skupaj s strokovnjaki v proizvodnji še hitreje prenašali v proizvodnjo. To ni samo, obveza, ampak tudi zahteva današnjega časa.

Naj se vam zahvalim za vaše delo in v bodoče zaželim čim več uspehov.

Za vse, kar ste dali hmeljarstvu, vam v imenu Poslovne Skupnosti podelujem zlato plaketo kot znak priznanja.

vsebnost vlage v hmelju. V času uskladiščenja se lahko vsebnost vlage v hmelju spreminja zaradi spremembe relativne vlažnosti in temperature zraka.

Posledica tega je, da končna vsebnost vlage v hmelju ni vedno v naših rokah. Če trgovec kupi hmelj od različnih proizvajalcev in ga med sabo pomeša, nastanejo pri tem heterogene partije.

Razen tega pa gre pri uskladiščenju hmelja za velike površine, kar je drago, medtem ko bi kondicioniranje s pomočjo primerne tehnične opreme zaradi takojšnjega pakiranja hmelja pomenilo, da nam veliki prostori niso potrebni.

S poizkusi je bilo dognano, da je najprimernejša končna vsebnost vlage v hmelju 11–12 %, če želimo, da pri daljšem shranjevanju ne izgubi preveč grenčičnih snovi. Da bi dobili kar se da velike količine, ki bi imele to ustrezno vlažnost, je potrebno, da osušen hmelj kondicioniramo in ga nato dobro zapakiramo.

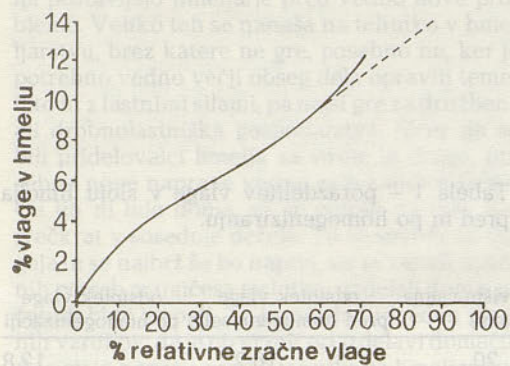
2 PRINCIP KONDICIONIRANEGA HMELJA

Če se nahaja hmelj z določeno vsebnostjo vlage v zaprtem prostoru, ki je napolnjen z zrakom, pride do izmenjave različne stopnje vlažnosti, vse dokler se ne vzpostavi ravnovesje, pri čemer pa niti hmelj, niti zrak ne sprejemata vlago, niti je ne oddajata. Pri kateri točki se vzpostavi to ravnovesje, je odvisno od relativne vlažnosti zraka, od vsebnosti vode, ki jo ima hmelj in od temperature zraka. Če torej naj hmelj doseže pravilno stopnjo vlage 12 %, kot zahtevajo trgovski dogovori na trgu s hmeljem potem je potrebno hmelju po sušenju v sušilnici dovajati zrak, ki ima določeno temperaturo in vlažnost (kondicioniran zrak).

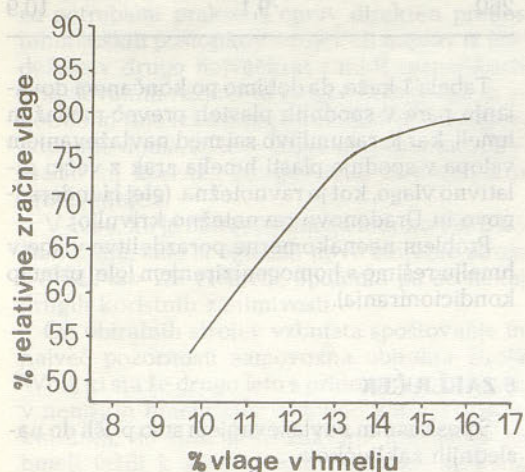
Po raziskavah doseže hmelj zahtevano vlažnost 12 % pri zračni temperaturi med 10 in 30 °C in pri relativni vlažnosti zraka 65–67 %.

Neodvisno drug od drugega sta Henderson Davis USA in J. Dradon, Gent Belgija prikazala sorpcionizoterme in s tem znanstveno osnovo za kondicioniranje hmelja.

Na sliki 1 in 2 so prikazane te krivulje ravnotežja.

(Henderson, Davis, USA)

(J. Dradon, Gent, Belgija)

Pri aparaturi za kondicioniranje kroži zrak v zaprtem prostoru. Ko zrak zapusti plast hmelja, ga vodi aksialni ventilator mimo razpršilca, pri čemer se zrak ponovno ovlaži in se vrača pod tekoči trak skozi hmelj. Zrak se giblje s hitrostjo 0,25 m/sek., tekoči trak, ki prenaša hmelj pa ima 13,5 m in približno 2 m širine. Trak lahko nastavimo na različne stopnje hitrosti, pri čemer se lahko spremeni tudi čas kondicioniranja hmelja med 60 in 30 minutami. Pri tem se prilagaja vsakokratni vlažnosti hmelja. Delovna zmogljivost ventilatorja je 25.000 m³/h. Vlažilec zraka -pa ima kapaciteto 120 l vode/uro. Plast hmelja na tekočem traku je znašala pri vходу 60 cm, pri izhodu pa 40 cm.

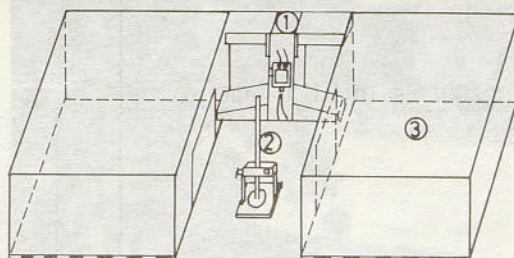
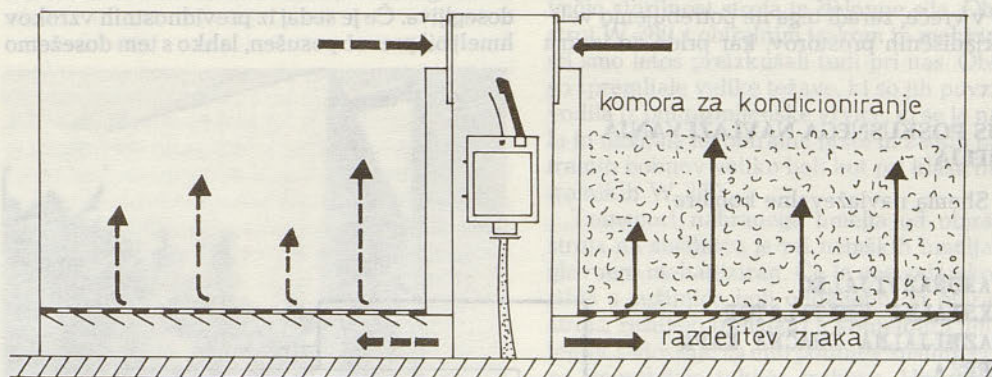
Ovlažitev zraka poteka tako, da se razpršijo drobne vodne kapljice. Pri tem se vedno ne moremo izogniti heterogenih vodnih kapljic, pri čemer večje kapljice rade ostanejo na hmeljnih storžkih.

Hmelj se nahaja na dveh transportnih trakovih, ki sta nameščena drug nad drugim. Pod vsak trak je speljan navlažen zrak, ki prodira skozi hmelj tako dolgo, da je dosežena stopnja vlažnosti 11 %. Da se zrak navlaži, je speljan po kanalu, v katerem pršilne šobe razpršujejo vodo. Za razpršilnimi šobami se nahajajo žalužije, ki se dajo bolj ali manj zapreti, tako da je lahko zrak v kanalu krajši ali daljši čas.

V Nemčiji dve firmi izdelujeta naprave za kondicioniranje hmelja in sicer Gerateban Schwarting KG in Wolf Stahlban. Te naprave so sestavljene iz enega aparata in ene oziroma dveh komor za kondicioniranje. Naprave imajo radialne oziroma aksialne ventilatorje, nadalje avtomatski izparilni aparat, higrostat, stikalno omarico in jašek, ki se odpira v različne smeri sicer za dovod zraka do sušilnih komor (glej slike 3 in 4).

Aparat za kondicioniranje – navlaževanje

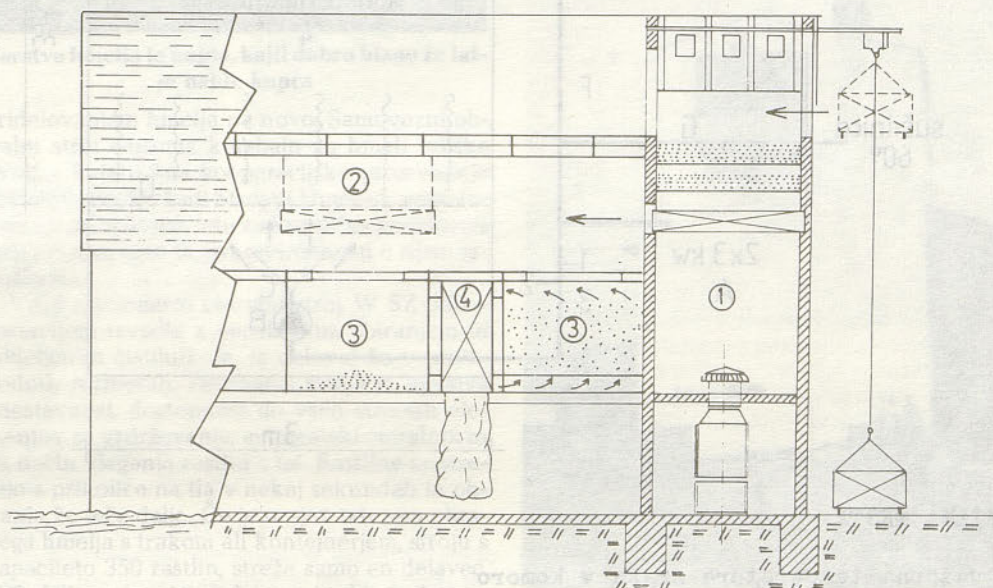
Naprava za kondicioniranje hmelja, z aparatom in dvema komorama za kondicioniranje (prerez).

Prostorska razdelitev naprave za kondicioniranje

1. Aparat za kondicioniranje
2. Stikalnica hmelja
3. Komora za kondicioniranje

Komori za kondicioniranje sta četverkotni posodi, izdelani iz lesenih plošč, imata pa še eno okrepitev oziroma ojačitev in mrežasto dno, skozi katero se dovaja zrak do hmelja.

Prostorska razporeditev naprave za kondicioniranje v sušilnici za hmelj

1. Sušilnica
2. Jekleni vozček
3. Komora za kondicioniranje
4. Aparat za kondicioniranje

3 POSTOPEK KONDICIONIRANJA (NAVLAŽEVANJA)

Hmelj od enega dne pride dobro osušen iz sušilnice z jeklenim izvlekom naravnost v komoro za kondicioniranje. Po končanem sušenju v sušilnici se zvečer vklopi naprava za kondicioniranje. Navlažen zrak kroži od aparata za kondicioniranje skozi komoro za navlaževanje dokler nima zrak, ki zgoraj izhaja iz plasti hmelja iste vlažnosti (ca. 65–67 %) kot zrak, ki vstopa v plast hmelja. Higrostat, ki je nastavljen na to vlažnost zraka, avtomatsko izklopi napravo. Dobro delovanje naprave zavisi od zanesljivosti higrostate. Naslednje jutro komoro izpraznimo in hmelj napolnimo v vreče.

Če imamo na razpolago samo eno komoro za kondicioniranje, moramo seveda hmelj takoj zapakirati.

Komori sta na vseh straneh zračno zaprti. Zgoraj imata odprtino za polnjenje in še na strani za izpraznevanje. Velikost komor priredimo količini hmelja, ki ga kondicioniramo. Možne pa so tudi druge tehnične rešitve kot npr. povezava avtomatskega aparata za izparevanje z dovodom zraka iz sušilnice.

Če sta na voljo dve komori, potem iz ene v teku dneva izpraznimo hmelj in ga zapakiramo, medtem lahko drugo komoro napolnimo z osušenim, še ne kondicioniranim hmeljem. Gospodarna in ugodna razporeditev je v tem primeru, če izpraznimo hmelj iz sušilnice z jeklenim izvlekom direktno v komoro in ga neposredno s stikalnico zapakiramo v vreče. (slika 3)

V tem primeru seveda potrebujemo 2 plošči s hmeljem, ki ležita ena nad drugo. Velikost celotne naprave se izračuna in prilagodi dnevni količini hmelja.

4 KVALITETE KONDICIONIRANEGA HMELJA

– Boljša kvaliteta

Hmelj, ki je bil kondicioniran ima enakomerno vlažnost in manj izgub zaradi drobljenja:

– Prihranek delovnih ur.

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

Prihranimo delovne ure, ki so sicer potrebne za nego in skrb z osušenim hmeljem.

– Prihranitev skladiščnega prostora.

Hmelj lahko takoj po kondicioniranju naponimo v vreče, zaradi tega ne potrebujemo velikih skladiščnih prostorov, kar pride do izraza

predvsem takrat, ko ni potrebno graditi novih prostorov.

– Zmanjšanje rizika pri prodaji.

Naprava za kondicioniranje nudi pridelovalcu več gotovosti, da bo zahtevana vlažnost 12 % dosegljiva. Če je sedaj iz previdnostnih vzrokov hmelj bil preveč posušen, lahko s tem dosežemo

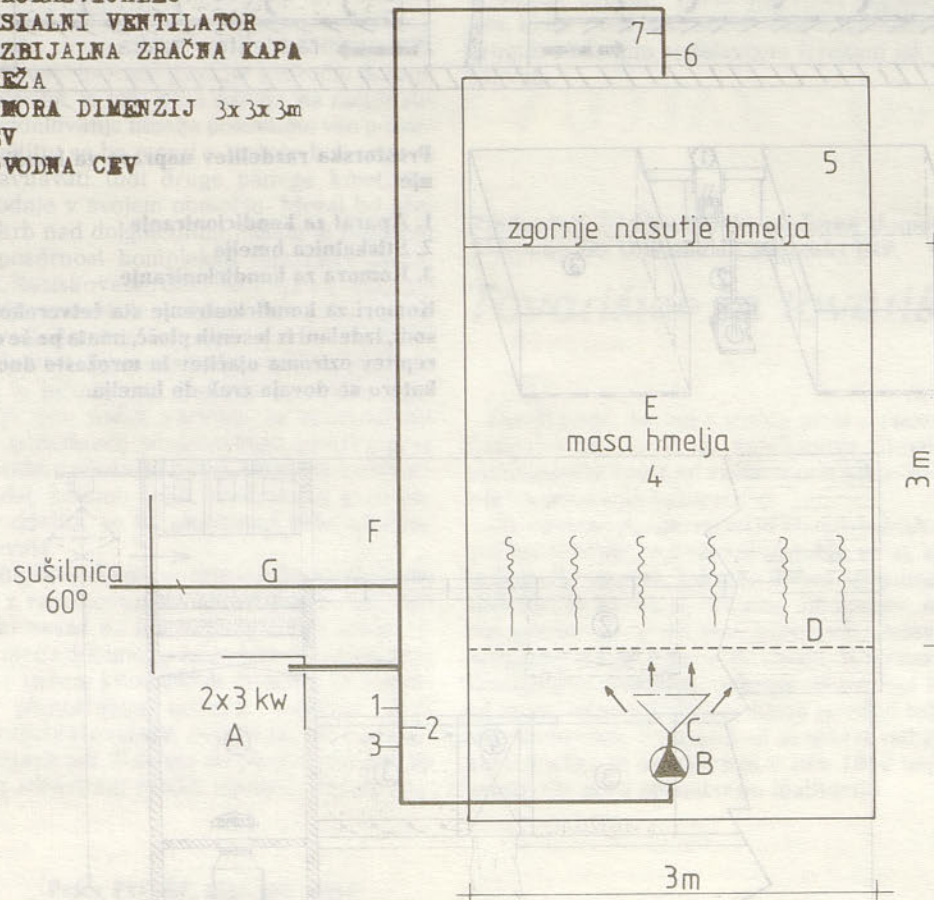
dodatno težo. Povečana teža za 1,5 % bi že krila vse lastne stroške z napravo.

Pri današnji tehniki in ob visokih stroških za delovno silo, je vsekakor priporočljivo, da pridemo na nepretrgano sušenje in kondicioniranje hmelja.

5 OPIS POSKUSNEGA NAVLAŽEVANJA HMELJA

5.1 Shema navlaževalne komore

- A- PARORAZVIJALEC
- B- AKSIALNI VENTILATOR
- C- RAZBIJALNA ZRAČNA KAPA
- D- MREŽA
- E- KOMORA DIMENZIJ 3x3x3m
- F- CEV
- G- DOVODNA CEV

MERILNA MESTA

1. vstopna temperatura zraka v komoro
2. vstopna relativna vlaga zraka v komoro
3. pretok zraka
4. temperatura mase hmelja
5. izstopna relativna vlaga zraka
6. izstopna temperatura zraka iz komore
7. kontrolna izstopna relativna vlaga zraka

5.2 Potek navlaževanja

Vroč hmelj iz sušilnice smo direktno stresali v komoro z dimenzijami 3 m x 3 m z višino 3 m, z volumnom 27 m³. Komora je imela zgoraj vrata za nasipanje in spodaj vrata za praznjenje. Aksialni ventilator s pretokom zraka m³/h je bil stalno vklopljen, tako da se je masa hmelja z začetno temperaturo 45 °C ni več ohladila na 25–28 °C. Maksimalna količina suhega hmelja v komori je bila 700 kg.

Po končanem polnjenju komore smo vklopili parorazvijalec (proizvajalec TOBI) in z avtomatsko uro nastavili čas in s tem količino oddane pare. Ker nismo imeli na razpolago preciznega higrostata, smo določili potrebno količino pare glede na maso suhega hmelja v komori in njegovo vsebnostjo vlage (vlago smo določili s Speedy testorjem). Med navlaževanjem smo spremljali naslednje parametre:

- temperaturo,
- vsebnost vlage,
- relativno vlažnost,
- potek zraka.

Merilne vsote so označene na merilni skici. Temperatura krožečega zraka je nihala med 26–28 °C, izstopna relativna vlažnost zraka iz komore je od začetnih 40–45 % počasi naraščala na 65–67 % in ta vrednost se ni spremenila tudi po izklopu parorazvijalca in med nadaljnjim homogeniziranjem vlage v hmelju.

Pretok zraka je bil merjen z anemometrom na žičko. Proces navlaževanja je trajal odvisno od količine hmelja v komori in začetne vlage v hmelju od 7 do 10 ur. Parorazvijalec je bil vključen največ 6 ur pri kapaciteti 8 kg oddane pare na uro. Porazdelitev vlage v sloju je trajala nadaljnje 4 ure.

Učinek homogeniziranja je viden v tabeli 1.

Tabela 1 – porazdelitev vlage v sloju hmelja pred in po homogeniziranju.

višina sloja (cm)	odstotek vlage pred homogenizacijo	odstotek vlage po homogenizaciji
20	16,2	12,8
150	10,0	11,1
260	9,1	10,9

Tabela 1 kaže, da dobimo po končanem dovajanju pare v spodnjih plasteh preveč navlažen hmelj, kar je razumljivo saj med navlaževanjem vstopa v spodnje plasti hmelja zrak z večjo relativno vlago, kot je ravnotežna. (glej Hendersonovo in Dradonovo ravnotežno krivuljo).

Problem neenakomerne porazdelitve vlage v hmelju rešimo s homogeniziranjem (glej princip kondicioniranja).

6 ZAKLJUČEK

S poskusnim navlaževanjem smo prišli do naslednjih zaključkov:

6.1 Slabe strani komornega navlaževanja

Poraba energije pri komornem navlaževanju je večja kot pri drugih načinih navlaževanja.

V našem primeru je bila poraba energije še večja, ker smo komoro predelali iz stare sušilnice, kjer je bil zračni tok daljši, s tem pa uporaba zraka in poraba energije večja. V našem primeru je znašala poraba električne energije (parorazvijalec in ventilator) za navlaževanje 1 kg suhega hmelja približno 0,1 kWh. Da bi zmanjšali stroške navlaževanja, je priporočljivo navlaževati hmelj v nočnem času, ko je električna energija cenejša (cena visoke tarife 4,98 din/kWh, cena nizke tarife 2,49 din/kWh, kar prakticirajo tudi v Zvezni republiki Nemčiji).

6.2 Kvaliteta v komori navlaževanega hmelja

Storžki hmelja (aurora, atlas) so ohranili naravno zeleno barvo, ki je bila bistveno drugačna od barve hmelja, ki je bil navlažen z ročno škroplnico.

Storžki so bolj elastični, to pa zato, ker so storžki bolj enakomerno navlaženi – tudi vretenca in koreni lističev. Hmelj je po basanju manj zdrobljen. Prezgodaj je napovedati spreminjanje barve med skladiščenjem.

6.3 Uporabnost komornega navlaževanja

Komorno navlaževanje ima omejene kapacitete, zato s tem načinom ne moremo nadomestiti tračnih navlaževalcev na velikih sušilnicah.

Po naših ocenah je komorno navlaževanje smotno vpeljati tam, kjer je pridelek suhega hmelja do 30 t na leto.

Pripis: Poskusno navlaževanje je bilo opravljeno pri kooperantu Jošt Ivanu v Gotovljah, bil je tudi iniciator tega poskusa, ki ga je tudi sam financiral in pri poskusu ves čas aktivno sodeloval.

Za novostmi o obiranju hmelja v ZR Nemčiji

Spreminjajoče se razmere pridelovanja hmelja postavljajo hmeljarje pred vedno nove probleme. Veliko teh se nanaša na tehniko v hmeljarstvu, brez katere ne gre, posebno ne, ker je potrebno vedno večji obseg dela opraviti temeljito in z lastnimi silami, pa najsi gre za družbena ali drobnolastniška gospodarstva. Sicer pa so bili pridelovalci hmelja za stroje in druge, posebno nove naprave vedno zelo zainteresirani. Če jih ni bilo doma, so se ozirali na tuje, največkrat v sosednje dežele. To se seveda še dogaja in se najbrž še bo naprej, saj se zaradi majhnih potreb marsičesa ne lotimo izdelati doma, pa četudi bi to zmogli. To je morda tudi eden glavnih vzrokov, da je ob vrzeli pri izdelavi domačih strojev in naprav, razvoj tehnike za hmeljarstvo v zadnjih nekaj letih bil počasnejši in zaostajal za potrebami prakse. Čeprav direkten prenos tehnoloških postopkov strojev ali naprav iz ene dežele v drugo največkrat zaradi raznolikosti pridelovalnih razmer ni mogoč in uspešen in je potrebno tuje izkušnje predhodno preverjati in dopolniti doma, so le te lahko ob aktiviranju domačih sil koristen prispevek k modernizaciji proizvodnje.

V času, ko je obiranje hmelja letnika 1982 šlo že h kraju, smo si ogledali nove obiralne stroje »WOLF« v ZR Nemčiji, spotoma pa še nekaj drugih koristnih zanimivosti.

Od obiralnih strojev vzbujata spoštovanje in največ pozornosti samovozna obiralna stroja Wolf, ki sta že drugo leto s pridom obirala hmelj v nemških hmeljiščih. Podobno kot pri drugih kulturah, so tudi konstruktorji kombajna za hmelj težili k enofaznemu postopku spravila pridelka in pripravili stroj, ki v celoti nadomesti stacionarne obiralne stroje ob minimalni porabi delovne sile. Kombajn, ki zmore obrati do 500 rastlin na uro in očiščen hmelj spravi v kontejner, ali bunker, zaposluje le dva delavca, s čimer je dosežena velika storilnost, zahteve po delovni sili so minimalne. Seveda se s kombajnom za hmelj pojavljajo nekatera odprta vprašanja, ki bi jih ob ne tako zaostrenih gospodarskih razmerah verjetno bilo precej manj. Kljub temu je očitno, da je kombajn za hmelj v takšni obliki uporaben, svoje mesto pa bo slej ko prej našel na večjih kompleksih, strojnih skupnostih, tam, kjer so hmeljišča bolj oddaljena od gospodarskih dvorišč, ali tudi tam, kjer začenjamo s

Varstvo hmelja je nujno, kajti dobro blago že lažje najde kupca

pridelovanjem hmelja na novo. Samovozni obiralni stroj oziroma kombajn za hmelj tvrdke Wolf, s katero ima kooperacijsko proizvodnjo obiralnih strojev tudi Strojna Hmezad, nameravamo v prihodnjem letu za krajši čas preizkusiti tudi pri nas, zato to pot podrobno o njem izpuščamo.

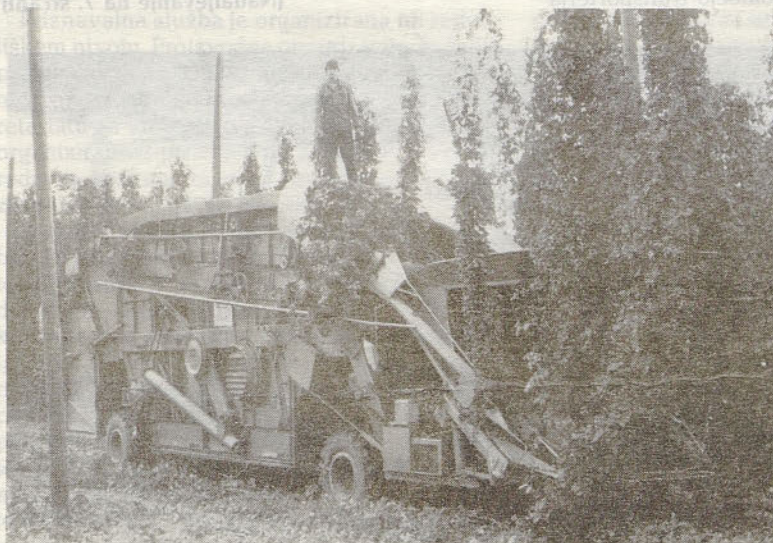
Večji stacionarni obiralni stroj W SZ-350 v sestavljeni izvedbi z vertikalnim obiranjem in oddeljenim čistilnikom, je deloval že v proizvodnih razmerah. Posebnost stroja je njegova enostavnost, dostopnost do vseh strojnih elementov za vzdrževanje, avtomatski obiralnik in pa način vlaganja rastlin s tal. Rastline se stresejo s prikolice na tla v nekaj sekundah in obiranje že teče dalje. Če je urejen odvzem obrabnega hmelja s trakom ali kontejnerjem, stroju s kapaciteto 350 rastlin, streže samo en delavec. Ogledali pa smo si tudi delovanje obiralnih strojev W 280 v kompaktni izvedbi, kakršne imamo tudi pri nas, le da imajo izboljšan obiralni del.

Namesto obiralnih bobnov je nameščen obiralni trak z mehкими ali pa tudi trdimi obiralnimi prsti. Pri strojih W 280 nimajo problemov z nabiranjem ostankov (čepkov) na obiralnih prstih, kar seveda omogoča večjo kakovost obiranja, večjo storilnost stroja in delovne sile. Obiralni stroj W 280 z obiralnim trakom in mehкими prsti smo letos preizkušali tudi pri nas. Obiranje so spremljale velike težave, ki so jih povzročila vodila iz polipropilenske vrvice, ki se je nabirala in navijala na obiralne prste in zadnji par obiralnih bobnov veliko bolj kot pri klasičnih obiralnikih W 280.

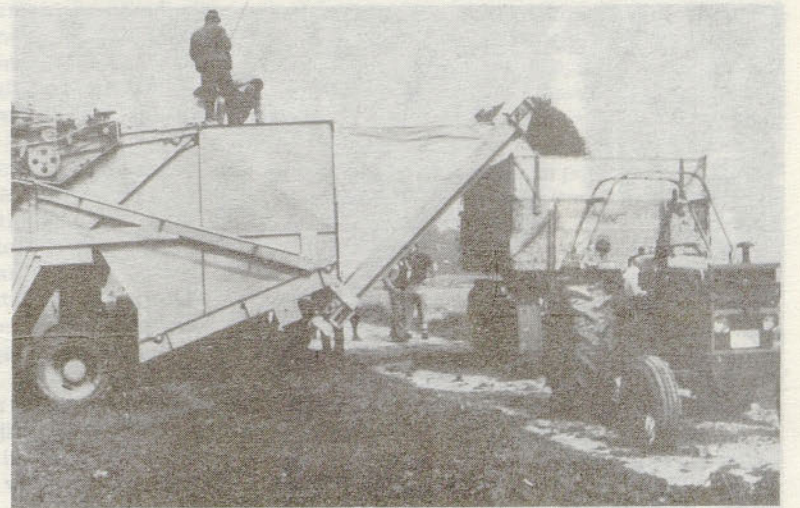
Transport nabranega hmelja od obiralnega stroja na sušilnico je pri nemških hmeljarjih v glavnem mehaniziran. Če je gospodarsko dvorišče s sušilnico bolj oddaljeno od obiralnega stroja, rešujejo transport s kontejnerji (en kontejner zadostuje za eno polnitev sušilnice), sicer pa uporabljajo tekoče trakove. Hmelj obirajo samo podnevi. V nočnem času pa dnevno nabran in posušen pridelek navlažujejo do ustrezne vlažnosti (11 %) v zato prirejenih komorah, če ni na razpolago dovolj skladiščnega prostora. Transport suhega hmelja od sušilnice v komore za navlaževanje opravijo prav tako tekoči trakovi. V komore za navlaževanje vpihajo po potrebi s paro navlažen zrak (lahko tudi brez pare) 6–8 ur. Ko izstopi zrak, doseže 67 % relativne vlažnosti, je suhi hmelj dovolj navlažen in primeren za basanje. Če pride na dno komore za

Odvoz od obiralnega stroja in polnjenje sušilnic s pomočjo kontejnerjev

Kombajn za obiranje hmelja – Samovozni obiralni stroj Wolf s kontejnerjem za obrabi hmelj

Varianta samovoznega obiralnega stroja z bunkerjem na prikolico

navlaževanje iz sušilnice prevlažen hmelj, se spodnja plast hmelja preveč stisne, propustnost za pretok zraka pa zmanjša, se postopek navlaževanja občutno podaljša. Nasprotno pa lahko zgornji del komore napolnijo z manj posušenim hmeljem. Ker sušilnice polnijo in praznijo s tekočimi trakovi, poltrakovi ali kontejnerji, porabijo minimalno delovne sile. Postopek sušenja pospešijo z mešanjem hmelja na zeleni etaži, s tem da imajo na gornji lesi vgrajene mešalne naprave, ki se samodejno vključujejo vsakih par minut in sveže nasut hmelj v teku sušenja večkrat premešajo, da pospešijo pretok zraka in odvod vlage. Prihranek na času sušenja in energije je občuten. To bodo potrdili najbrž tudi naši starejši izkušeni hmeljarji. Če jim sušilnice niso

sušile enakomerno in dovolj hitro, so hmelj na zgornji lesi vsaj enkrat premešali in učinek sušilnice povečali.

V neposredni bližini komore za dovlaževanje je nameščena stiskalnica za basanje hmelja, da dodaten premik oziroma transport hmelja ni potreben.

V primerjavi z leti nazaj so hmeljišča v ZR Nemčiji na področju Hallertau, ki smo ga obiskali, številno posejana s podorinami (repice in podobne križnice), ki poleg koristne organske mase preprečujejo tudi odplavljanje rodovitne zemlje z nagnjenih terenov. Tudi odvoz rastlin za obiranje, kadar so tla mokra.

Za nakladanje rastlin v hmeljišča uporabljajo trgalne naprave, ki pa nas niso kdo ve kako navdušile, kajti pri nas, posebno na večjih proizvodnih enotah zanje nimamo ustreznih pogojev.

Kljub skromno odmerjenemu času smo obiskali precej hmeljarjev in videli in tudi zvedeli veliko novega in zanimivega, ne samo v zvezi s pravilom pridelka, ampak sploh o pridelovanju hmelja. Spoznanja in nove ideje nam bodo koristile pri delu doma. Skoraj pri vsakem obisku oz. vsakem hmeljarju smo videli nekaj svojstvenega in ugotovili, da obstaja na poti do uspeha več, morda celo veliko dobrih rešitev, le poslužiti se jih je treba. Najkoristnejše bomo poskušali posredovati.

Peter KAINZ, stroj. inž.

NOVOSTI S PODROČJA OBIRANJA HMELJA

HMEZAD DO STROJNA TOZD PKM že 10 let sodeluje na področju izdelave specialne hmeljarske mehanizacije z nemško tovarno Wolf. Wolf KG Geisenfeld je največji evropski proizvajalec takšne mehanizacije. Razvojni oddelek te tovarne vsaj vsaki dve leti prinese na trg eno ali več novitet s področja mehanizacije hmeljarstva. Slaba konjunktura pri prodaji hmelja pred nekaj leti jih je prisilila, da so se delno preusmerili na novi program (lakirne kabine za vozila). Vendar pa so kljub tej recesiji razvijali novi tip obiralnega stroja.

Vse najnovejše raziskave so vedno na voljo tudi našemu razvojnemu oddelku. Razvoj v Strojni zaradi majhnega trga ni šel v smer obiralnih strojev, pač pa v razvoj manjših strojev za obdelavo hmelja, transport in v letošnjem letu uspešno razvito peč na trda goriva. Ta peč je plod dela domačega konstruktorskega teama pod vodstvom ing. Marjana Povšeta.

Izdelava obiralnih strojev v Strojni poteka še po ustaljenem programu – delno nakup delov od Wolfa, ostala proizvodnja in montaža doma. Zaradi majhnih serij je takšen način sodelovanja še vedno najbolj rentabilen. Vendar pa naši strokovnjaki iz prakse in iz Strojne stalno sodelujejo z razvojnim oddelkom Wolfa. Tako lahko trdim, da je v novih strojih upoštevanih dosti mnenj in priporočil naših strokovnih delavcev.

Na kratko želim predstaviti dva najnovejša dosežka tovarne Wolf s področja obiranja hmelja – samohodni obiralni stroj in stacionarni obiralni stroj z vertikalnim sistemom obiranja.

Tovarna Wolf je pred štirimi leti prvič pokazala javnosti popolnoma novo konstrukcijo sa-

mohodnega obiralnega stroja. Do sedaj so izdelali dva stroja. Po uspešnih preizkusih – saj prvi prototip redno obira hmelj že štiri sezone, drugi pa tri – je stroj sposoben za serijsko proizvodnjo. Pri preizkušanju teh prototipov smo sodelovali tudi mi. Končna ugotovitev bi bila, da je to dejansko zadnja stopnja mehaniziranosti obiranja hmelja, pri takšni tehnologiji obiranja, kot je poznano sedaj v svetu – torej obiranje storžkov in separiranje od ostalih primesi.

Ta samohodni stroj bi lahko primerjali z žitnim kombajnom.

Stroj upravljata največ dva delavca – voznik in pomočnik, ki je lahko ob enem tudi voznik traktorja za odvoz obranega hmelja. Kapaciteta stroja je odvisna od sorte in se giblje od 350 do 500 vodil na uro. Stroj obira naenkrat dve vodili. Sedanja konstrukcija zahteva medvrstno razdaljo 3,2 m, vendar pa v sodelovanju z nami poskušajo spremeniti vlagalni sistem tako, da bi bil stroj primeren tudi za nasade z medvrstnimi razdaljami 2,40 oziroma 2,80 m. Stroj obratuje s pomočjo hidravličnih motorjev. Centralno črpalko, ki je potrebna za pogon teh hidromotorjev pa poganja diesel motor moči 48 kW oziroma 65 KS.

Sistem obiranja je horizontalen z »mehkimi prsti«. Čistilnik je ostal enak kot pri stacionarnih strojih, le da je konstrukcijsko prilagojen. Obrani hmelj pa pri prvem prototipu pada v kontejner velikosti 8 m³, ki ga potem s težkim traktorjem odnašajo (na tritočkovnem drogovju) na sušilnico; pri drugem prototipu pa je na stroju vgrajen bunker, ki ga s pomočjo transporterja

praznijo na traktorsko prikolico. Oba sistema delujeta dobro.

Stroju je možno uravnavati horizontalnost, tako da se lahko prilagaja vsakemu terenu. Kljub precejšnjim gabaritom – dolžina 8 m, širina 3 m in višina 3,60 m – je stroj zelo okreten in potrebuje za obračanje le ca. 6 m. To mu omogoča predvsem možnost krmiljenja obeh osi. Teža ca. 8 t (pri prototipih) zaradi izredno širokih gum in ugodne razporeditve teže ne ovira obiranja na mokrem terenu, pa tudi talni pritisk na cm² ni pretiran.

Drugi projekt, ki ga je prvič lansko leto predstavila tovarna Wolf, pa je stacionarni obiralni stroj z vertikalnim sistemom obiranja. Ta stroj je dejansko projektiran na osnovi zahtev jugoslovanskega trga – predvsem Bačke in našega Kmetijstva. Stroj je konstruiran v tako znanem »Baukasten« sistema, tako da je možno s spreminjanjem velikosti oz. števila čistilnikov in obiralnikov doseči celo paleto različnih kapacitet.

Tako se gibljejo te kapacitete od 350–1500 trt na uro.

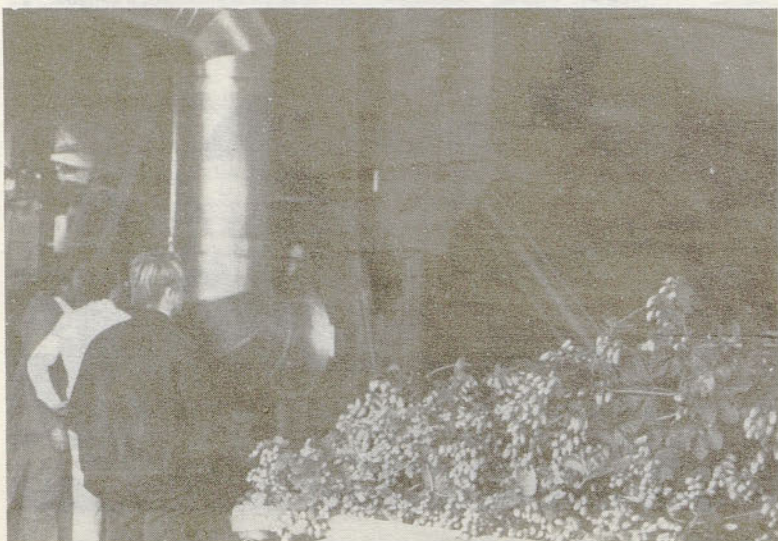
Obiralnik tega stroja – prvi tak izdelan stroj s kapaciteto 400 trt na uro je obiral vso letošnjo sezono – je popolnoma nove konstrukcije. Trta potuje od spodaj navzgor (neobrani del) in potem horizontalno (obrani del) v rezalnik ter po traku za odpadke v puhalnik.

Zaradi takšne konstrukcije in načina obiranja je zmanjšana višina stroja, saj ni potrebno, tako kot pri Bruffu, trt najprej dvigniti nad stroj. Skupna višina tega stroja je le okrog 5 m in je zato potrebna tudi manjša oz. nižja hala.

Obrana masa potuje nato najprej skozi avtomatski obiralnik (panoge) in po transportnem traku v čistilnik. Čistilnik je ostal enak kot pri ostalih stacionarnih strojih te tovarne.

Obešanje trt je s tal (prikolica se izprazni na tla), glavni trak pa poteka delno izven obiralni-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Obiralni stroj W 280 s trakom za vlaganje ostankov

Vlaganje rastlin v obiralni stroj Wolf WSZ-350 po novem s tal

(Nadaljevanje s 6. strani)

ka v tleh, tako da je možno enostavno čiščenje vlaganega mesta in s tem zelo majhen odpad na tem mestu. Obiralni prsti so »mehki«, podobni kot pri samohodnem obiralnem stroju.

Stroj poslužujeta dva delavca; če je urejen transport zelenega hmelja pa je potreben le delavec, ki obeša trte. Stroj odlično obira vse sorte hmelja. Ostanke na trtah so resnično minimalni. Smatram, da je s to novo konstrukcijo obiralnika dokončno odpravljen nedostatek, ki smo mu jih očitali predvsem pri obiranju našega goldinga. Drobljenje hmelja – tudi najobčutljivejših nemških sort – je pri tem obiralniku minimalno. Zato sklepam, da bi stroj zelo uspešno lahko obiral tudi naš golding. Tako je s tem strojem do neke mere uresničena dolgoletna želja hmeljarskih strokovnjakov – neka vrsta kombinacije med odličnim Bruffovim sistemom obiranja in Wolfovim sistemom čiščenja. Prav tako pa omogoča ta stroj doseganje večjih kapacitet obiranja z majhnim številom delovnih mest.

Iz povedanega je razvidno, da se v svetu na področju obiranja hmelja pojavljajo novosti. Ob

razmišljanju o prednostih enega ali drugega sistema (samohodni ali stacionarni stroj) se nehoti vsiljuje dilema ali je smiselno razvijati vzporedno oba. Oba sistema imata vsak svoje prednosti: – samohodni stroj; majhna moč motorja, majhno število delavcev, ni potrebna gradnja hale, odpadejo vsi dodatni prevozi razen odvoza obranega hmelja – vendar pa ostane problem visoke nabavne cene, različnih medvrstnih razdalj in dilema strokovnjakov – zaščitnikov zaradi takojšnjega ostajanja ostankov hmeljevine na njivi.

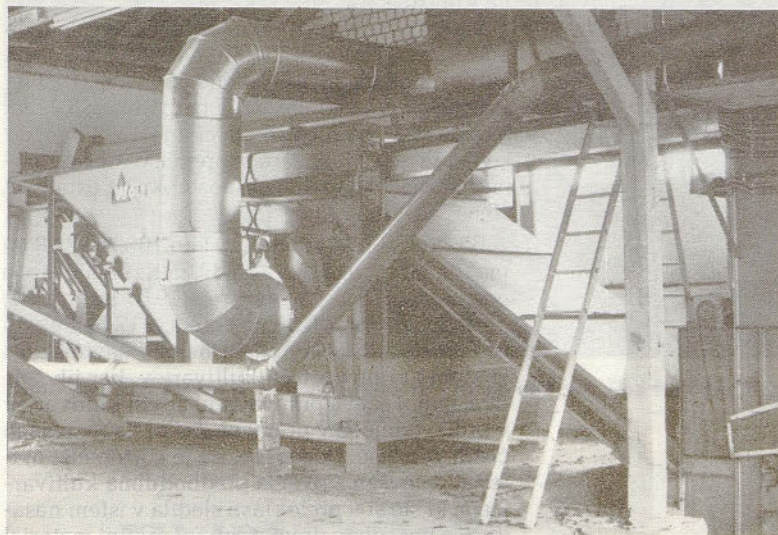
– Stacionarni stroj; odlično obiranje, neodvisnost od medvrstnih razdalj, nižja cena, tudi zmanjšano število delavcev, vendar pa tudi tu ostanejo problemi kot so angažiranje večjega števila traktorjev, gradnja hale.

Verjetno bo moral razvoj samohodnega obiralnega stroja iti v smer predvsem zmanjšanja teže oziroma v smer »polkombajna« – torej le obiranje na njivi, čiščenje pa na stacionarnem čistilniku ob sušilnici.

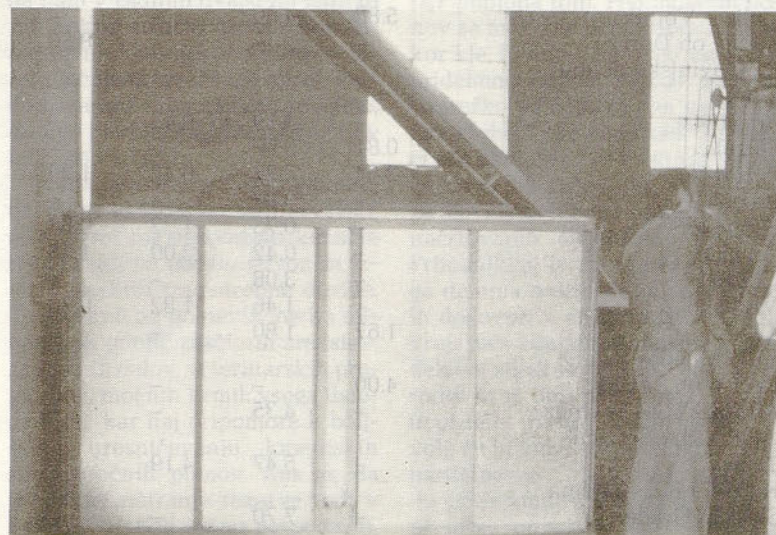
Iz navednega je razvidno, da tehnične rešitve obiranja hmelja obstajajo. Vse zasledujejo

dva važna elementa – zmanjšanje števila delavcev in čimvečji ter čim čistejši izplen hmelja. Zato je sedaj poteza na strani hmeljarskih tehnologov, ki morajo nakazati strojni industriji pravilno smer.

STROJNA Žalec se bo prilagodila tem zahtevam in uvrstila v svoj program stroj, ki ga bodo strokovnjaki s področja hmeljarstva smatrali za ugodnejšega. Dogovor z Wolfom o uvajanju vseh njegovih novitet v našo proizvodnjo še vedno velja. Poleg obiralnih strojev pa bo Strojna še vedno razvijala svoj program specialnih strojev za hmeljarstvo. Tako bo v letošnjem letu že stekla proizvodnja doma konstruiranih peči za sušilnice na trda goriva. S to pečjo se vključujemo v varčevalna prizadevanja celotne naše družbe, saj je poraba goriva skoraj za polovico manjša kot pri obstoječih pečeh. Zadovoljstvo koristnikov naših izdelkov pa je za nas bila vedno vzpodbuda za še boljše delo. Zato smatramo, da bi bilo potrebno letošnjo desetletnico dobrega in plodnega sodelovanja med Wolfom in Strojno kronati z novim skupnim programom.

Velikost čistilnika se prilagaja kapaciteti stroja

Polnjenje kontejnerja

dr. Dragica KRALJ

PRIZNAVANJE HMELJA

Priznavalna služba za sadilni material veliko strokovnih profilov z namenom, da pripravi za hmeljarsko obnovo notranje in zunanje kakovostni sadilni material. Prav zaradi obeh vrst kakovosti je služba razdeljena v dva dela, nad obema pa bdi zdravstvena kontrola. Prvi del službe predstavlja selekcija, drugi del pa pridelovanje.

Priznavalna služba je organizirana na republiškem nivoju. Proizvodne organizacije, ki želijo pridelovati sadilni material, kakor tudi zadolženi strokovnjaki, morajo biti registrirani na Sekretariatu za kmetijstvo v Ljubljani. Tako stroga organiziranost priznavalne službe je odraz izrednega pomena, ki ga ima sadilni material pri zasnovi proizvodnih hmeljišč.

Prvi del službe je zadolžen za selekcijo v hmeljiščih, ki jih nameni organizacija za pridelovanje sadik. V preteklosti je selekcionist pridelovalne organizacije, skupno s strokovno kontrolo nad selekcijo, usposobil takšno hmeljišče za matično v dveh letih. Žal pa zadnja leta ni tako. Prijavljena hmeljišča so sortno močno pomešana in je negativna selekcija uspešna šele po treh oziroma štirih letih. Matično hmeljišče je lahko staro deset let. S selekcijo lahko začnemo v drugem letniku. Če selekcija traja štiri leta, je hmeljišče sposobno za pridelovanje samo še pet let. Delo selekcije ni dobro izkoriščeno. Pri veliki sortni pomešanosti nastane zaradi negativne selekcije veliko praznih mest, ki še s tako oskrbnim dosajanjem pomenijo vsaj dve leti

zmanjšan skupni pridelek. Zaradi tega strokovna služba odklanja vsa prijavljena hmeljišča za selekcijo, če imajo več kot 5 % primesi tujih tipov in če rastejo na neprimernih tleh.

Selekcionist in strokovna služba za selekcijo pregledata prijavljeni nasad trikrat letno, in to v različnih razvojnih fazah, ko so znaki za razpoznavanje kulture najbolj tipični. Pri teh pregledih s herbicidom uničijo vse rastline, ki niso tipične in tiste, ki so spremenjene zaradi viroz ali drugih boleznih. Po končani negativni selekciji je na pozitivnih rastlinah, ki so ostale v nasadu, možno nabrati sadike z zagarantirano notranjo kakovostjo, z drugo besedo takšne, ki so zanesljivo sorte in ne kažejo simptomov viroz. Takšno hmeljišče potrdimo kot matični nasad in strokovna kontrola ga vpiše v register.

Sproti pa vpisuje v matično knjigo potek selekcije. Z vpisom v register je selekcija končana. Skrb nad matičnim nasadom prevzame pridelovalec sadilnega materiala in strokovna kontrola nad pridelovanjem, ki je organizirana navadno v proizvodni organizaciji, če ima ta usposobljen kader.

Pridelovalec je dolžan vzdrževati matično hmeljišče v dobri kondiciji. Skrbeti mora za optimalno agrotehniko. Rez in zaščita hmelja pred boleznimi in škodljivci je v matičnih hmeljiščih enaka kot v proizvodnih. Ing. Veroneg (Hmeljar, pril. 6. 1981) svetuje, da pri napeljavi ne obremenjujemo sadilnega mesta s prevelikim številom napeljanih trt, ker so potem sadike tanke.

Grobanje pogankov pri napeljavi ni potrebno, ni pa škodljivo. Gnojenje na glavo je za sadike škodljivo. Hmelj osipamo najkasneje do začetka junija, drugič konec junija, na nekoliko višji a kar se da normalno široki greben. Če nastopi po osipanju suša, se enoletni les ne odebeli dovolj in ne odženejo rosne koreninice, zato moramo hmeljišče namakati. S strojnimi obiranjem prekinemo proces dozorevanja, s tem ko trte odrežemo, zato matična hmeljišča obirajmo čim kasneje.

Pridelovalec sadilnega materiala mora skrbeti tudi za primeren sklop. Ukoreninjenci za dosajanje morajo biti sortno čisti. Zaradi večje sigurnosti je pridelovalec dolžan, da pregleda enkrat letno nasad na sortno čistost in tuje tipe ter virozne rastline s herbicidom izloči. Sadike lahko nabira pred rezjo, če je strokovna kontrola za pridelovanje z zapisnikom potrdila, da je nasad v kondiciji. Sadike morajo imeti dva venca očec, debele morajo biti nad 1 cm, morajo biti zdrave. Potrdilo o zdravju in zunanji ter notranji kondiciji izdada kontrolorja za pridelovanje in zdravstveno kontrolo. Le na osnovi teh dveh potrdil lahko pridelovalec posadi ali proda sadilni material. Fakturi priloži deklaracijo, s katero jamči, da je sadike nabral v matičnem nasadu, ki je bil pod strokovno kontrolo za pridelovanje in pod zdravstveno kontrolo. Sočasno je dolžan sadike pakirati v vreče, jih plombirati in opremiti z etiketo. Etiketa predstavlja deklaracijo za posamezno vrečo, na njej morajo biti vsi potrebni podatki, ki so navedeni v deklaraciji in po številu sadik v vreči.

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

Pridelovalec sme sadike dodelovati, če je za to posebej registriran, sme jih ukoreninjati. Ta del pridelovanja sadilnega materiala je odgovoren, saj že pri neznatni nepazljivosti lahko uničimo vse predhodno delo, ki je vezano na matični nasad. Napake nastanejo pri izbiri zemljišča za ukoreninjenje. Slaba, nepropustna tla, ali prodnata niso primerna. Niti takšna, kjer je prejšnja leta bilo hmeljišče, posebno če ukoreninjamo drug kultivar. Če smo prejšnja leta ukoreninjali drug kultivar, lahko v takšnem ukoreninjenju pride do

30 % sorte pomešanosti in smo na slabšem kot smo bili pred začetkom priznavanja. V primeru, da primanjkuje sadilnega materiala malodušni pridelovalec nadoknadi manjkajoče sadike z nepriznanimi in s tem uniči notranjo kakovost tudi priznanega dela sadik. Te so namreč zaradi pomešanosti s sortno negarantiranim materialom potem tudi sortno nečiste.

V praksi je pridelovanje ukoreninjencev vse preveč odrinjeno na slabša rastišča in preveč odvisno od vremena. Poskrbeti bi morali za namakanje, ker so posledice suše pred in po saje-

nju posebno usodne. Ing. Veronek (Hmeljar, pril. 3, 1982) poudarja v navodilih za pridelovanje ukoreninjencev, da bi sadike, posajene v ukoreninjenje morale biti deležne vsaj takšnih pogojev, kot jih imajo, če jih sadimo na stalno mesto. Torej ima pridelovanje ukoreninjencev bolj vrtnarski kot poljedelski značaj. Zemlja mora biti pred sajenjem očiščena trajnih plevelov. Sadike morajo imeti dober kontakt z zemljo. Med pomembnejša opravila šteje zadostna preskrba zemlje z vlago in hranili, dognojevanje, dvig poganjkov na oporo, zatiranje plevela, namakanje, varstvo proti boleznim in škodljivcem ter spravo pridelka. Ukoreninjenec mora biti izbrane kakovosti, mora imeti vsaj tri glavne korenine, obraščene z drobnimi koreninicami, enoletni les mora imeti dobro razvita ocesa. Enoletni les le malo prerezujemo (toliko, da lahko ugotovimo zdravstveno stanje), tako dobimo v prvotniku več trt iz enega ukoreninjencev in s tem večji pridelek. Promet z ukoreninjenci zapade istim predpisom kot promet s sadikami, morajo biti deklarirani, pakirani in plombirani. Nad njihovim pridelovanjem bdi strokovna in zdravstvena kontrola.

V letu 1982 je priznavalna služba za selekcijo potrdila 52,77 ha matičnih nasadov (14,27 ha aurore, 0,56 ha atlasa, 0,56 ha apolona, 21,23 ha savinjskega goldinga, 0,42 ha bobka, 6,22 ha buketa, 9,51 ha bliska), izločila je 14,00 ha prijavljenih nasadov, zaradi prevelike sorte pomešanosti. V nadaljnjem postopku je ostalo še 19,64 ha.

Slovenski register ima za leto 1983 197,38 ha matičnih hmeljišč, od tega 42,75 ha savinjskega goldinga, 90,60 ha aurore, 19,61 ha atlasa, 28,48 ha apolona, 0,26 ha bobka, 6,17 ha buketa in 9,51 ha bliska. Premalo imamo savinjskega goldinga in novih treh kultivarjev, ker jih šele uvajamo. Težava pri uvajanju novih kultivarjev v proizvodnjo je v premeni. Žal ni na razpolago čistih zemljišč. Dogodi se, da je sortno čist material pomešan z dvema predhodnima kultivarjema, ki sta si v preteklosti sledila v istem nasadu. Če posadimo dragi priznani sadilni material v zemljišče z neskrbno opravljeno spremeno dobimo sortni nečisti nasad, ki daje manjše pridelke in ga je težje zavarovati pred boleznimi in škodljivci. Stroški in delo, ki je vezano na pripravo sadilnega materiala, in sajenje novega hmeljišča, se obrestujeta vsa leta trajanja hmeljišča, ter daje večje in zdrave pridelke.

Register matičnih hmeljišč v SRS za leto 1983 v hektarjih

Pridelovalec sadilnega materiala	Savinj. gold.	Aurora	Atlas	Apolon	Bobek	Buket	Blisk
Inštitut za hmeljarstvo Žalec	0.56	5.11	0.56	0.56	0.26	1.15	1.78
HMEZAD Žalec							
Latkova vas - Žovnek	11.61	8.57	4.53	-	-	-	6.28
Vrbje - Šempeter	13.84	16.56	4.45	-	-	0.90	-
Arja vas	1.80	8.54	-	-	-	1.72	-
Celje - Vojnik	5.82	4.00	-	-	-	-	-
Radlje ob Dravi	-	-	-	8.50	-	-	-
KZ Savinjska dolina Žalec							
Braslovče	-	4.19	0.42	-	-	-	-
Polzela	0.81	3.97	-	-	-	-	0.49
Petrovče	2.64	5.26	0.42	1.20	-	0.11	-
Prebold	-	0.97	-	-	-	0.34	-
Šempeter	-	0.75	1.22	0.64	-	0.45	-
Trnava	-	0.42	2.00	1.08	-	-	-
Gotovlje	-	3.08	-	-	-	-	-
Vransko	-	1.46	1.82	0.80	-	-	-
Tabor	1.67	1.80	-	-	-	-	-
ZKZ Mozirje							
Rečica ob Savinji	4.00	-	-	-	-	-	-
MERKATOR Sevnica	-	4.35	-	-	-	-	-
AGRARIA Brežice-Trnje	-	5.47	4.19	-	-	-	-
Koroška KZ - Ledina							
Slovenj Gradec	-	7.70	-	-	-	-	-
KZ Ruše	-	-	-	8.00	-	-	0.96
KK Ptuj							
Zavrč	-	-	-	-	-	-	-
Turnišče	-	8.40	-	-	-	1.50	-
PD KOZJAK - Rogoza	-	-	-	7.70	-	-	-
Skupaj	42.75	90.60	19.61	28.48	0.26	6.17	9.51

Milan VERONEK, kmet. inž.

K obiralnim strojem Bruff pripravljamo nov avtomatski obiralnik

Z delovanjem avtomatskih obiralnikov pri strojih Bruff nismo zadovoljni, pa najsi gre za prvotne (serijske) ali novejšje preurejene. Eni in drugi puščajo skozi preveč neobranega hmelja, posebno, če so storžki bolj v grozdih, kot je to primer pri nekaterih novih oziroma novejših sortah našega hmelja. Poleg tega, da slabo oberejo storžke, ki se držijo v grozdih ali na kratkih vejicah, so dosedanja avtomatski obiralniki tehnično tudi dokaj nezanesljivi in zahtevni za vzdrževanje, zahtevajo pogostejše čiščenje in stalno nadzorovanje med obratovanjem.

Pri snovanju novega avtomatskega obiralnika smo skušali odpraviti pomanjkljivosti dosedanjih. Pri tem smo težili za tem, da bi bil sklop obiralnega stroja kar se da enostaven, dovolj učinkovit, in da preureditev ne bi zahtevala večjih sprememb. Pri prvem preizkusu, ki smo ga pripravili, smo ugotovili, da je zamisel zboljšati avtomatski obiralnik možna, da pa ni tako enostavno, kot se nam je zdelo od začetka. Največja težava pri tem je, da je za preizkuse obiranja razpoložljiv zelo kratek čas, in da so ljudje v času obiranja z delom preobremenjeni.

Avtomatski obiralnik smo za preizkuse pripravili in ga delno preizkusili v sodelovanju - Kmetijstvo Hmezad, DE Vrbje, Strojna Hmezad in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec. Obiralnik je enostavno sestavljen in sicer iz dodajalnega traku, treh obiralnih bobnov in plašča s fiksnimi obiralnimi prsti nad obiralnimi bobni. Pod obiralnimi bobni je podaljšana druga valjčna miza, na kateri se ločijo storžki od obranih panog. Hitrost vrtenja obiralnih bobnov in valjčne mize je nastavljiva, tako da je obiralnik možno prilagoditi sorti hmelja in količini rastlinske mase za obiranje.

Pri poskusnem obiranju smo opravili nekaj meritev in jih primerjali s standardnimi meritvami na (serijskimi) avtomatskih obiralnikih. Skušali smo oceniti kakovost obiranja oziroma učinkovitost novega avtomatskega obiralnika. Ugotovili smo, da je novi avtomatski obiralnik zmogljivejši od standardnih. Panoge obira bistveno (za polovico) bolj čisto, vendar še ne popolnoma čisto, kot bi bilo zaželeno. Predvsem obira dobro tudi kratke vejice in storžke v grozdih, ki so sicer šli v siloreznico med odpadke. Obrati

zmore velike količine panog, požre in omlati pa tudi cele rastline, če zaidejo vanj. Ni občutljiv na tuje, kot na primer odtrgane obiralne prste glavnega obiralnika. Velika prednost novega avtomatskega obiralnika je tudi v tem, da ga ni treba nadzorovati. Zaradi podaljšane druge valjčne mize odpade tudi to delovno mesto, torej skupaj dva. Z ozirom na to, da novi avtomatski obiralnik omlati tudi cele rastline, če zaidejo vanj, obstajajo realne možnosti, in to so pokazali tudi prvi preizkusi, da bi z uvedbo novega avtomatskega obiralnika pri obiralnem stroju Bruff lahko odpadla dva oziroma tri delovna mesta. Čeprav je novi avtomatski obiralnik že uporaben, bo potrebno odpraviti še nekaj pomanjkljivosti oziroma vnesti nekatere spremembe, predvsem pri dodajanju mase panog oziroma rastlinskega materiala in novi sklop obiralnega še preizkusiti.

Priprava novega avtomatskega obiralnika k strojem Bruff je vsekakor nujna, ne samo zato, ker so obstoječi dokaj nezanesljivi, ampak tudi zaradi zmanjšanja števila delovnih mest in to zaradi nekaj sto bal suhega hmelja, ki ga obstoječi avtomatski obiralniki strojev Bruff vsako leto zmečejo med odpadke.